

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narečnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, L, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemati:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — h
četrt " 6 " 50
mesec " 2 " 20
V upravništvu prejemati:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — h
četrt " 5 " 50
mesec " 1 " 70
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 190.

V Ljubljani, v torek 21. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Dr. Šusteršič o Šukljejevem govoru.

(Poročilo našega posebnega izvestitelja.)
(Konec.)

Dvorni svetnik se je dotaknil tudi strankarskih razmer na Kranjskem in obžaloval »nestrpen strankarski boj, ki razjeda politično gibanje na Kranjskem«. Dobro, gospod dvorni svetnik! Toda v odkritost teh besed ne morem prav verovati.

L. 1898 sem kot takratni načelnik slovenskih državnih poslancev deloval za spravo med kranjskimi slovenskimi strankami, ker sem videl, da nam razpor jemlje veljavo na zgoraj. Deloval sem, da bi se pretrgala Švegljova zveza in da bi se združili obe slovenski stranki za skupno delovanje. Šuklje pa se v istem govoru, ko obžaluje nestrpen strankarski boj, pohvali, da je deloval zoper spravo na Kranjskem. Razumi kdo to logiko dvornega svetnika! Obsoja vse, prepri in spravo, samo — sebe ne. In povrh so sprejeli njegovi volilci resolucijo, da »obžalujejo razpor med liberalno in klerikalno stranko«

Dobri ljudje so pač liberalni meščani doljenjskih mest, da so vse te otrobe tako dobrovoljno sprejeli. Dobrovoljnost je pač tam očitno kljub trtni uši še vedno doma. Liberalno meščanstvo si že ve preskrbeti dobro kapijico

Ne bi se pečal, pravi dvorni svetnik, s strankarskim bojem na Kranjskem, ako bi ga jaz ne izzval v to. Januvarja meseca sem na shodu v »Katol. Domu« v Ljubljani spregovoril:

»Naša stranka je danes za politiko Slovencev v državi merodajna. Pred 10 leti bilo je to drugače. Takrat imel je Šuklje vajo na Dunaju v rokah. Takrat torej je vodil našo narodno politiko politik, čegar načela je pri belem dnevu z lučjo težko najti, ker le oportunizem bi našli in pa teženje pomagati če le mogoče liberalcem. Danes je slovenska politika v načelnem tiru in to ni v zadnji vrsti zasluga katol. polit. društva«. Sedem mesecev je nosil v sebi g.

dvorni svetnik te besede, sedaj po leti v vročini je eksplodiral. (Viharna veselost.) Očita mi, da jaz diktiram politiko »Slovenčeve« stranke, da je pod mojo komando večina slovenskih drž. poslancev. Odločno zavračam to trditev kot čisto navadno neresnico. Jaz se vdeležujem političnega in javnega življenja in imam za to skoro toliko pravice kot vsak dvorni svetnik. V načelstvo vodstva stranke sem bil soglasno izvoljen, a to povdarjam, da se ne izvršuje nič po moji komandi, ampak to, kar večina sklone, in da sem se vedno podvrgel sklepu večine, če mi tudi časih sklep ni ugajal, ker sem hotel vedno dajati dober vzgled discipline. Naša komanda je samo vest, naše katoliško prepričanje in naša trdna narodna značajnost. (Burno odobravanje.) Ponosen pa sem na to, da moja osebo izmed vseh najbolj sovražijo liberalci, iz česar sklepam, da se me grozno bojijo. (Veselost.) Sicer ne vem, s čim bi zaslužil to sovražstvo. Ko sem bil poslanec, so liberalci k meni hodili s prošnjami in sem dobival kupe pisem od liberalcev za preskrbovanje služb itd. Prodajali so mi mnogi liberalci »svoje prepričanje, a za takega nisem nikdar storil nič, ker se mi je tako breznačajnost studila. Marsikateremu sem pa pomagal, kjer sem mogel. Samo to pa povem, da hvaležnosti nisem žel od nobenega liberalca. To povem, ker se me napada.

A liberalci hujkajo tudi mojo lastno stranko proti meni, češ: »Šusteršiča proč, pa bo mir«. Tudi kaka zapeljana duša se najde med nami, ki misli, da bode mir, ako gre Šusteršič proč. No, take kravice se bodo vedno našle. Jaz se ne umaknem liberalnim napadom, tudi ako nakrat napišejo pet član- kov proti meni v »Narod«, ker to je strašilo za stare babe, ne pa za moše. (Odo- bravanje.)

Šukljejev govor v Novem mestu je pokazal tudi, kako liberalci z resnico skačejo. Dejal je dvorni svetnik, da smo mi za to za splošno volilno pravico, ker je peta ku- rija 1897. l. same duhovnike poslala v državni zbor, v očiščljivem zapisniku držav. zbora

pa stoji, da je peta kurija poslala v parlament 72 poslancev, od katerih je 11 du- hovníkov in 61 drugih poslancev. Ali je to v Šukljejevih šolskih knjigah, da je 11 toliko kot 72? Če je hotel g. dvorni svetnik tako govoriti, moral bi skrbeti, da bi ostal njegov govor tajen.

Zgraža se g. dvorni svetnik pred mojo trditvijo, da je pred 10 leti on vodil slo- vensko politiko, češ očitanje, da sta se Klun in Poklukar udajala njegovemu vodstvu, je sramotenje Kluna in Poklukarja. Mrtva sta Klun in Poklukar in v grobu bi se trikrat obrnila, ko bi vedela, da se je Šuklje po- tegnil za nju. Stranka tedanjega profesorja Šukljeja je tedaj v slovenski delegaciji imela večino in zato je prevladala Šukljejeva struja, dva naša poslanca nista mogla kolesa obra- čati. Sicer pa g. dvorni svetnik: Ali je sramotno udajati se Vašemu vod- stvu? (Viharna veselost.)

Dvorni svetnik Šuklje je nadalje rekel: Recimo z dr. Šusteršičem, da sem zares jaz vodil pred 10 leti slovensko politiko ter da sem jo jaz vodil ne po načelih, temveč po oportunističkih ozirih, vseh naj sodi in vprašam, katera doba je bila nerodovitejša za naš narod slovenski, za naše duševne in gnotne potrebe, tista preklicana doba mo- jega vpliva, ko smo se slovenski poslanci vendar vsako leto ponašali s to ali ono pri- dobitvijo, ali pa srečna sedanost, ko dr. Šusteršič z mogočno desnico diriguje vso slovensko politiko na Dunaju . . . Dvorni svetnik Šuklje je v uvodu svo- jega govora sam povedal, da od l. 1897 obstrukcija onemogočuje vsako parlamentarno delovanje, v isti sapi pa očita nam, danismo nič dosegli. Kaj je pa on dosegel, ko tako bombastično kliče »mi smo dosegli?« Nič!

Na nekem drugem mestu kliče dvorni svetnik »Dal Bog, da bi se nikdar od Čehov ne ločili«. Kdo se je pa l. 1893. ločil od Čehov in stopil v koa- licijo z nemškimi liberalci proti Čehom? Dvorni svetnik — ne, profe-

sor Šuklje je bil, ampak potem je kmalu prišel do dvornega svetništva. (Viharna ve- selost.)

Dve duši ima g. Šuklje; duša profe- sorja Šukljeja je liberalna, druga, duša dvor- nega svetnika je »državo ohranjujoča«, celo črnopobarvana, duhovščina se zdi dvornemu svetniku važen faktor, profesor je pa padal po klerikalcih. A pustimo dušo profesorja Šukljeja! Jaz konstatujem, da so slovenski držav. poslanci kljub težavnim razmeram re- lativno več za slovenske pokrajine dosegli kljub obstrukciji, nego so dosegli kedaj prej. Vseslovenski shod bil je naše delo, delo ka- toliško narodne stranke! Ta shod je obrnil pozornost vlade na nas, ker je imponiral. Potem si je moral pustiti Badeni pod vpli- vom te impozantne manifestacije diktirati pogoje. Da je potem Badeni padel, predno je mogel pogoje spolniti, ni bila naša krivda.

Da se posledica vseslovenskega shoda, sprava, ni izvršila, krivi nismo mi, krivi so oni liberalni poslanci, ki niso držali tega, kar so podpisali. Da bi se poslušal naš glas, imel bi vsaj dež. zbor kranjski slovensko večino. Da se to ni doseglo, kriv je v prvi vrsti Šuklje, ki se sam baha, da je bil proti spravi.

In Šuklje sam povdarja za »blagostanje« prijazne razmere s kranjskimi Nemci ter zarožlja: »V istini zboljšale so se od tedaj naše razmere z nemškimi sodeželani, in jaz za svojo osebo živo obžalujem, da utegne postopanje vodje nemške stranke barona Šveglja v držav. zboru in moralčna njegova odgovornost neugodno uplivati na prijazne odnose s kranjskimi Nemci. Stavim, da se je baron Šveglj silno vstrašil Šukljejeve grožnje. Baron Šveglj je pameten mož in dobro ve, da se takih groženj ni bati, da bode gospodaril v deželi toliko časa, dokler si bodeta sloven- ski stranki ležali v laseh. Pametno je to za barona Šveglja, ali je pa to pametno za moše, ki se priznavajo kot Slovenci, pod- pirati Švegljevo gospodstvo, to je drugo vprašanje.

»Spas in bodočnost našemu narodu je

LISTEK.

O Levčevem »Slovenskem pravopisu« in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrelkelj.
(Dalje.)

Murko uči v drugi izdaji slovnice, na katero se g. K. naslanja, izrekanje glasu *l* na str. 6—8, in sicer pravi prav, da je *l* »čist« samo pred samoglasniki. Vendar čisti *l* »wird zwar geschrieben, aber wie *u* gesprochen« 1. na koncu besed, zlasti participov prošlega časa na *l*, in v nekaterih drugih besedah a) (*al* wie *av*, sprich *au*: *šim dau*, *špau*, *pišau*; b) *el*, *il*, wie *uv*, sprich *u*: *šim tēpu*, *wēku*, *widu*; c) *el*, *il* wie *ev* and *te*, sprich *eu*, *iu*: *šim imēu*, *wēšu*, *dobiu*); 2. pred polglasniki: *bolha*, *dolbsti* . . ., welche *bouha*, *doubsti* gesprochen werden. V opomnji omenja potem podrobnosti o izrekanju končnega *al*: »lautet in Krain, Kärnten und in den meisten Gegenden der Steiermark wie *ov*, sprich *ou*; ausgenommen die Einsylbigen und ihre Composita, in welchen es überall *av*, sprich *au* gesprochen wird.« Potem piše dalje:

»Die Slowenen in Ungarn und ihre nächsten steirischen Nachbarn, auch einige Gegenden in Illyrien sprechen das reine *l* als männliche Flexionsendung in den angeführten Participien und als Endbuchstaben in allen andern Wörtern wie *o*: also das *-al* wie *ao*; das tonlose *-el* und *-il*, wie *eo* und *io*, durch Zusammenziehung gewöhnlich wie ein blosses *o*; das gedehnte *-el* und *-il* wie *eo* und *io*. Es hat diese Aussprache die Analogie vieler Slawen, namentlich der Dalmatiner und Serben, für sich, welche *dao*, *spao*, *dētao*, *terpo*, *vleko*, *vidio* oder *vido*, *mislio* oder *misto*, *imeo*,

vzeo, *dobio*, *pepeo*, *fio* etc. nicht nur sprechen, sondern auch schreiben. Wir Slowenen weichen aber in diesem Falle von dem uns übrigens heiligen Grundsatz: Schreib, wie du sprichst! ab: weil in der weiblichen Participialendung, z. B. *sim dala*, *spala*, *terpēla* etc. ich (Weib) habe gegeben, geschlafen, gelitten, das reine *l* wieder hervortritt, und auch als Endbuchstabe in allen übrigen Wörtern, wie z. B. in *dētal*, *prijātel*, *gnil*, *vesel* etc. in mehreren Gegenden von Steiermark gesprochen wird; vorzüglich aber, um uns jenen Slawen, welche das reine *l* sprechen, zu nähern, und uns und ihnen gegenseitig das Studium der Gram- matik zu erleichtern.«

Tako piše Murko in nič drugače. On nikjer ne go- vori, da moramo tudi končni in soglasniški *l* izrekati kakor srednji *l*, on je samo kakor njegov vzor Kopitar dovolil koncesijo, da smemo za končni in predsoglasniški *l* pisati *l*. Da pravi kje Murko: »(wir) sagen: Spreche!«, wie du schreibst«, to si je izmislil g. K. in z mirno, pa kosmato vestjo podteknil Murku, ki ga hočejo ne- kateri zaradi par novih štajerskih oblik povzdigniti v očeta nove naše slovnice. Dasi Štajerec iz krajev, kjer govore dainščino, je vendar bistroumno spoznal, da se knjižna slovenščina ne dá preliti v nov kalup, in je zato pametno ostal pri stari izreki. Z gospodom K. bi lahko torej vskliknil tudi jaz: »Dobro ste jo pogodili, dragi Murko, in le kak jekleni (?) §. 14. bi nam to lepo navado mogel ugonobiti!«

Smelo in predrzno piše g. K., zazibavši svojo lite- rarno vest v globoko spanje, dalje:

¹⁾ Glej zgoraj iste besede Kopitarjeve.

²⁾ Krasna nemščina! Murko bi gotovo ne bil take zblodil!

»Kratko a jedrnat se je odrezal France Malavašič, rodod Slovenec iz Kranjske, v svoji slovnici leta 1849. na strani 4. »Svoj pravi glas obdrži *l* na konci.« Tako je in tako bodi!«

Tako ni pisal Malavašič kratko nikar, ampak tako si je stvar g. K. samo — izmislil, da je nevesčim ljudem nametal v oči še več peska. Malavašič je pisal mariveč ravno nasprotno. V svoji knjigi »Slovenska slovnica za prve slovenske šole v mestih in na deželi. Po najboljših dosadanjih slovnicaх zdēlana. V Ljublj. 1849.« uči namreč na str. 3. in 4.:

Soglasnica *l* se izreče večkrat kot *v*, in sicer:

1. Na koncu mnogih imēn in prilgov in posebno na koncu storivniga deležja preteklega časa v možkim spolu.

a) *dl* se izgovarja 1. kakor *dv*, kadar je potegnjeno; pr. *kāl*, *pišāl*, *kovāl*, *brāl*; beri *kāv*, *pišāv* i. t. d. 2. če je brezglasno in ojtstro, kakor kratko *ov*; n. pr. *prēdal*, *dēlal*, *skākal* beri *prēdov*, *dēlov* i. t. d.

b) *el* kakor *ev*, pr. *bēl*, *začēl*, *plevēl*, beri *bēv*, *začēv* i. t. d. c) *el* izgovarjajo nekateri kakor *ev*, drugi kakor *u*, pr. *vrēl*, *tēpel*, *žēlel*, beri *vrēv* ali *vrū*, *tēpu*, *žēlu* i. t. d.

d) polglasni *el* kakor *u*, pr. *prijatel*, *kōsel*, *orel* beri *pri- jatu*, *kōzu*, *oru* i. t. d.

e) potegnjeni zlog *il* kakor *iv*, pr. *gnil* beri *gniv*, *pil* beri *piv* i. t. d.

f) brezglasni zlog *il* kakor *uv* ali *u* pr. *vidil*, *snūbil*, *go- vōril* beri: *vīdu*, *snūbu*, *govōru* i. t. d.

g) *ol*, *ōl*, *ul* kakor *ov*, *ōv*, *uv* pr. *vol*, *stōl*, *čul*, beri: *vov*, *stōv*, *čuv* i. t. d.

Ravno tako se glasi *l* v srēdi besēd pred soglasniki kakor *v*, pr. *molčati*, *volk*, *polh*, *jeiša*, n. pr. *movčati*, *vovk*, *jevša* i. t. d.

Svoj pravi glas obdrži *l* vedēl tudi na koncu imēn ženskiga in srēdnjiga spola v rodovnim sklonu višebroja pr. *dēl*, *dari*, *kobli* i. t. d. namest *dēv*, *dari*, *kobli* i. t. d.

Topljeni *lj* in *nj* se navadno izgovarja kakor samo *l* in *n*, pr. *kralj*, *ljubim*, *vesēlje*.
(Dalje prih.)

iskati zgolj v svobodnem napredku», pravi Šuklje in pristavlja, da sta ga sedaj, ko mu je brada osivela, skušnja in premišljevanje pripravila do spoznanja, da si politični svobodomiselni napredek in pozitivna verska misel nikakor nista v protislovju.

Tu moram vprašati, kaj gospod dvorni svetnik pod svobodomiselnostjo razume? Svobodno misli vsak človek, naj si bode dvorni svetnik ali pa cestni pometlač, ker mu nihče v možgane ne more videti. Drugo vprašanje pa je, če sme to vsak tudi dejanski izvrševati, kar misli. In v tem smislu je svobodomiselni napredek popoln nesmisel.

Svobodno lahko vsak misli, kar hoče, N. pr. vsakdo ima svobodo misliti, da bi bilo krasti pametno in koristno. Če bi pa svojo svobodno misel spremenil v dejanje, bi iz take svobodomiselnosti kradel in bi ga zaprl, dejal bi, da to nasprotuje njegovim svobodomiselnim načelom! Iz tega se torej vidi, da so tudi misli važne, da je torej največjega pomena, da vsakdo tudi misli, da krasti ni prav, iz tega se vidi, kako nes pametno je, govoriti o »svobodomiselnem napredku«. No, pa liberalci niso za krajo, — razven za krajo časti duhovnikom in »klerikalcem«, — ker so liberalci navadno taki, ki so se ulegli na tisto stran, kjer je bogastvo, kjer je puter. (Viharna veselost.)

Taki so naši liberalci, kot je bil Voltaire, ta iznajditelj »svobodne misli«. Ko so nekoč pri njem njegovi tovariši pili in zabavljali čez Boga, dejal jim je Voltaire: »Tiho bodite s takim zabavljanjem, dokler so moji strežaji poleg, sicer bi bilo moje srebro v nevarnosti«. Tako je. Če se polaga važnost na poštenost, se mora tudi na vero. Ako mislite, g. dvorni svetnik, da se svobodnemu napredku na božje postave ni treba nič ozirati, ste na slabi poti, se ne razlikujete dosti od soc.-dem. Bližate se tistim naukom, iz katerih je anarhizem nastal. Prosto ljudstvo ni samo pričelo dvojiti o Bogu — »učenjaki« so pričeli podirati vero, a niso mislili, da bodo delovali ljudje z bodali, ako zgube vero; to pa ravno kaže, kako so bili tisti učenjaki neumni. Vsak cestni pometlač, ki katekizem ve, je bolj pameten kakor tak učenjak. (Odobrav.)

Obsodil je gospod dvorni svetnik pisavo časopisja, obsojal je pisavo »Slov. Naroda« in dejal: »Slovenski Narod« napada na grd, ostuden način vso duhovščino, če je tudi le posameznik prizadet. — Čutil je poslanec Šuklje, da te besede niso všeč njegovim poslušalcem, zato je skoro rekel: Če niste zadovoljni, precej sem pripravljen odložiti mandat — vedel je, da z obsodbo »Naroda« obsoja tudi del svojih volilcev, mej katerimi se nahajajo pridni čopisniki »Slov. Naroda«. Da je pa takoj dobil »odvezo« od svojih volilcev, zato se je zaletel ob enem tudi v »Slovenca« in ga stavil na isto nizko stopinjo, kakor »Narod«. To, gospod dvorni svetnik, pa ni prav, ker dobro veste, da »Slovenec« ni nikdar tako globoko padel, kakor »Narod«. (Klici: Nikdar!)

Povabim vsakega, naj vzame najbolj osoljeno številko »Narodovo« in najbolj oso-

ljeno »Slovenčev« in naj primerja, kako piše »Slovenec« dostojno, pohlevno (klici: Še preveč!) in kako piše »Narod«! Gospod dvorni svetnik, Vi ste rekli, da imate pogum; to pa ni pogumno, da ste »Slovenca« vrgli v isti koš z »Narodom« iz strahu pred svojimi liberalnimi volilci. Napadajte to, kar je napadov vredno! »Slovenec« piše še preveč mirno z ozirom na večne napade »Sl. Naroda«. (Klici: Tako je!)

Dvorni svetnik Šuklje pa je spregovoril o naši duhovščini tudi te-le besede: »Brez ovinkov povem, da se je med našo duhovščino, zlasti med mlajšo, v zadnjem času pokazala neka pretirana samozavestnost in čudna nestrpnost. Res je, da pri nas vstopi v duhovski stan mnogo nadarjenih mladih mož. Mnogo jih je pa tudi okornih in slabo talentiranih. Videl sem duhovnike, kateri so se kot slabo nadarjeni, okorni in navadni učenci šolali pod menojo. Z največjo silo spravili smo jih skozi maturo...« Tako torej sodi dvorni svetnik Šuklje. Res je, da so nekateri duhovniki bolj talentirani. To je pa pri vsakemu stanu tako. Jednako talentirani ljudje niso pri nobenem stanu. Tudi dvorni svetniki so nekateri bolj talentirani, nekateri pa manj. (Veselost.) Kaj hoče iz svoje trditve gospod svetnik izvajati, ne razumem. Ker je že o duhovnikih tako govoril, čudno, da ni govoril tudi o liberalnih učiteljih, ondi bi našel veliko hvaležnejše polje za slična izvajanja.

Duhovnikom je gospod dvorni svetnik uljudno priznal maturo, vč tudi lahko, da morajo še štiri leta študirati v bogoslovju — o tistih liberalnih učiteljih, o najhujših kričadih, ki čez tretjo ali četrto šolo niso mogli naprej, o tistih, ki se prištevajo radi svojih sijajnih nevspehov na gimnaziji k »inteligenci«, o teh je molčal. (Klici: Se jim boji zameriti!) Ne napadam učiteljskega stanu, visoko spoštujem in hvaležno priznavam velik trud mnogih učiteljev, ki so poštenjaki od nog do glave, ker taki poštenjaki-učitelji vzgojujejo mladino k srečni prihodnosti. (Klici: Res je!)

Dvorni svetnik je gledal samo skozi jedna očala in videl, da je to, kar je pri liberalcih »junaštvo«, pri nas — »nestrpnost«, kar je pri liberalcih »zavest«, pri nas »neumnost«, kar je pri nas »nazadnjaštvo«, pri liberalcih »napredek«. Gledal je skozi »liberalna očala«. (Odobranje in klici: To je liberalno!)

Rekel je dvorni svetnik, ko je potožil o glasilih inteligence, da »Slovenec« grdo ravna, »ker tako piše, kakor bi bil sleherni trgovec že oderuh in goljuf in sleherni odvetnik — seve če ne trobi v njegov rog — že slepar...« Kdaj je to »Slovenec« pisal? Gospod dvorni svetnik, na kolenih Vas bom prosil oprostjenja, ako mi prinesete ti stega »Slovenca«, ki je pisal, da je sleherni trgovec oderuh in goljuf in sleherni odvetnik že slepar, ako ne trobi v naš rog. Tudi tu je dvorni svetnik kot glede pete kurije očitno neresnico govoril. (Klici: Tako je!)

Konečno se je spravil gospod dvorni svetnik na gospodarsko polje, na

zadružništvo, in tu je dejal, da v tem oziru narodna stranka roke križem drži. Priznavamo. Narodno-napredna stranka ni nič storila za gospodarski napredek. »Slovenčeva« stranka, pravi gospod dvorni svetnik, se je pač oprijela principa zadružništva, a hitro ga je kompromitirala tako, da ga težko rešimo še kdaj. No, gospod dvorni svetnik ga ne bo rešil, to priznam, in tudi liberalci ne. Pri zadružništvu je treba veliko nesebičnega dela, se nič ne zasluži, za tako delo je liberalca težko dobiti. A kako je utemeljeval dvorni svetnik, da je »Slovenčeva« stranka kompromitirala princip zadružništva? Ne ve nam dvorni svetnik navesti drugega, kot par konsumnih društev — drugega ne vidi nič, ne vidi nebroj drugih zadrug, nebroj Raiffeisenovih posojilnic, nebroj kmetijskih zadrug, ki se pečajo z razpečevanjem kmetijskih pridelkov in z izboljšanjem produkcije. Konsumna društva so se v istini ondi ustanovila, kjer ni trgovca, ali pa kjer so nekateri trgovci z ljudstvom grdo postopali. Ne pade pa nikomur v glavo, ustanavljati konsumna društva ondi, kjer je trgovina dobro urejena, ker tam bi konsumno društvo takoj propadlo, kajti konsumno društvo ni v stanu konkurirati z dobro in pošteno trgovino. Zato se tudi najznamenitejši trgovci v deželi prav nič ne udeležujejo gonje proti konsumnim društvom, ampak taki, ki so grdo postopali z ljudstvom, ki so je mali prevelik dobiček, in pa nekateri kridatari. (Klici: Tako je!) Naše zadružništvo pozna dvorni svetnik samo iz predalov »Slovenskega Naroda«. Nobene zadruge si ni ogledal in gotovo tudi ne zadružnega zakona, kakor si ni ogledal § 14. (Veselost.) Tako se ne gremo! Velika zasluga mnogih somišljenikov katoliško-narodne stranke je, da se je uveljavil mej našim narodom princip zadružništva. Samo zadružna misel nas more Slovence rešiti in s ponosom priznavam, da so ravno mnogobrojni somišljeniki katoliško-narodne stranke z največjim naporom in nesebičnostjo žrtvovali se za uveljavljenje zadružne misli.

Mogoče, da je kaka napaka še sem ter tje, mogoče, da je katero konsumno društvo nepotrebno, kjer so jih snovali ljudje na svojo pest brez potrebe in jih niti v »Gospodarsko zvezo« nismo sprejeli, dobrih in zdravih pa je sto drugih zadrug. Tega seve ne bo nihče videl, kdor bi, kakor dvorni svetnik Šuklje, študiral zadružništvo iz predalov »Slov. Naroda«. Prišel bo do tistih nazorov, kot gospod dvorni svetnik. (Klici: Tako je! Žalostno!)

Napad na domačo vzajemno zavarovalnico je vreden dvornega svetnika Šukljeja, ki bi pač moral vedeti, kako veliko breme nosi naš kmet, ki mora skrbeti večnoma židovskim tujim zavodom z zavarovalnino za mastne dividende. Vzajemna zavarovalnica pa je domače podjetje, ki ima namen, denar ohraniti v domačem kraju, znižati premije in namestu židovskim kapitalistom dati dobiček zavarovancem. Koliko se je dosedaj pri cenitvah goljufalo, kako se

je pri tem odiral naše ljudstvo. (Gromovito pritrdjevanje.) Namen vzajemne zavarovalnice je, osloboditi, osamosvojiti naše ljudstvo tudi na tem polju — torej oprimi se polnoštevno kmeti s' an te domače vzajemne zavarovalnice. (Pritrdjevanje in gromoviti »živio«-klici.)

Rekel bi morda kdo: osebni motivi nas vodijo proti Šukljeju. Še jedenkrat povdarjam, ne! Mi imamo dvornega svetnika jako radi, ker je on tisti poslanec, ki je liberalni princip mej slovenskim ljudstvom najbolj kompromitiral. (Klici: Tako je!) Nobene zaslombe nima več, nobeden ga ne posluša. In ko mu bo brada še bolj siva postala, tedaj, upamo, bo dvorni svetnik še bolj razmišljal in konečno prišel do zaključka, da je vera vendar nekaj, ne za dom samo, ampak tudi za javno življenje, da smo tudi v javnosti od Boga odvisni, da ne gre v cerkev hoditi, v javnem življenju pa podpirati liberalno gonjo proti cerkvi, sv. očetu itd. Ako se bode hotel dvorni svetnik v zasebnem in javnem življenju ravnati po naukih, katere nam je Bog dal, ako se ne bo več bal liberalnih svojih prijateljev in napadov »Slov. Naroda«, potem ga bomo z veseljem sprejeli v naših vrstah in mu odpustili vse prejšnje politične grehe. (Veselost.) Dokler pa bo, če tudi zvito, če tudi s komplimenti po farovžih služil liberalni misli, toliko časa si bomo križali meče. (Gromovito odobranje.) Vas, gospod dvorni svetnik, prisrčno povabim, da pridete na katoliški shod, in ravno tako tudi vas vse navzoče. Na katoliškem shodu bo vsak enak, vsak obrtnik, vsak kmet, vsak dvorni svetnik in tudi cestni pometlač. (Veselost. Dobro-klici.)

Na katoliškem shodu se bomo okrepili in utrdili v svojih načelih in navdušili za novo delo. Tu se bode organizovala krepka katoliška armada in z razvitimi zastavami se bomo zopet razšli v vse pokrajine slovenske domovine, in da se bode teh zastav držala zmaga, to prisegam! (Burno odobranje, veliko navdušenje in gromoviti »živio« in »slava«-klici. Zborovalci navdušeno pozdravljajo govornika.)

Zgodovinski kozli dr. Slanca.

II. serija.
(Konec.)

Navedemo naj samo še nekatere Slančeve trditve, ki se ne strinjajo z zgodovinsko resnico.

V prvem članku je Slanc rekel, da je patrijarh Berthold podaril črnomaljski okraj vitezmom nemškega reda. Mi smo mu dokazali, da tega ni storil patrijarh Berthold, ampak koroški vojvoda Ulrik. V drugem članku se Slanc opira na Voigta, češ, da je ta rabil zgodovinske vire nemškega viteškega reda. No, mi smo šli pogledat tudi te vire. V centralnem arhivu nemškega viteškega reda na Dunaju leži izvirna pergamentna listina iz leta 1268, s katero se ravno tisto potrjuje, kar smo mi rekli. Listina namreč pravi, da je koroški vojvoda Ulrik cerkev (to je faro) sv. Petra na Metliškem (v Črnomlju) z vsemi podruž-

stonskimi postopači. Potem Vas bodo aretovali, zaslislali, Vas obsodili na vislice in vrgli v ječo. Zdaj pride Vaš srečni čas. Vi se spreobrnate — spreobrnate ravno takrat, ko Vam bode izpodlel vsak poskus, da bi dosegli pomiloščenje, olajšanje obsodbe. In potem — ej potem se bodo zbirale vsako jutro in vsako popoldne najboljše in najčistejše mlade mestne dame v Vaši celici in prepevale himne. To bode dokaz, da je umor na dobrem glasu. Potem bode spisal ginljivo pismo, v katerem odpuščate celi bivši Brownovi družini. To bode vzbudilo očitno začudenje. Nobeno občinstvo ne more prezreti velikodušnosti. Potem Vas bodo z velikim slavljem peljali na morišče na čelu impozantnega sprevoda, urednikov, meščanov sploh in posebej še mladih dam, ki stopajo zamišljene in nosijo bukete in nesmrtno vence. Stopili bode na oder, in dočim bode stal ves zbor odkrit pred Vami, bode prebrali svoj mali pomaziljeni govor, katerega je spisal za Vas zagovornik. In dočim je vse krog Vas tiho in slovesno, Vas bodo zagu-gali v pe — — hotela sem reči, v nebesa, moj sin. Nobeno oko ne bode ostalo suho. Vi bode junak! Med navzočimi tepei ne

LISTEK.

Morilci — dnevni junaki.

Angleški spisal Mark Twain.

Toliko sem čul o slavni vedeževalki gospej N., da sem jo včeraj obiskal. Po naravi je njeno lice temne barve, katero pomnožujejo še umetni pomočki, ki jo pa nič ne veljajo. Lase ima jako črne, in zdelo se mi je, da si jih lepša tudi s surovim maslom. Dalje nosi rudečo pikasto ruto, malomarno ovito krog vratu, in videlo se je jasno, da ji perica že davno ni prinesla druge iz perila. Sumim jo, da nuhlja. Vem, da ima česenj — to sem vedel takoj, ko je vzdihnila. Gledala me je zvedavo jedno minuto in potem rekla: »Dobro. Pojdite z menoj!«

Potem je stopala po jako temnem, pu-stem hodniku navzdol, jaz sem ji pa sledil za petami. Čez nekaj časa obstane in pravi, da bi bilo dobro, ker je pot tako kriva in temna, če bi šla po luč. Ne bilo bi galantno, da bi imela doma radi mene sitnosti, zato sem rekel:

»Ni vredno, gospa. Če bi zopet hoteli vzdihniti, mislim, da bi Vam lahko sledil.«

Na ta način sva prišla čisto dobro naprej. Prišedši v skrivnostno votlino, me je vprašala, katerega dne sem bil rojen, katero uro se je to zgodilo, in kake barve so bili lasje moje stare matere. Kolikor natančno sem mogel, sem ji odgovarjal. Potem je rekla: »Mladi gospod, zberite vso svojo moč — ne tresite se, odkrila Vam bodem preteklost.«

»Ako bi mi razjasnili bodočnost, bi bilo prav za prav —«

»Tiho! Doživeli ste mnogo žalostnega, nekoliko veselja, nekaj sreče, nekaj nesreče. Vaš praded je umrl na vislicah.«

»To je očitna l —«

»Molčite. Na vislicah, dragi gospod. Toda bila ni to njegova krivda. On tega ni mogel zabraniti.«

»Veseli me, da ste mu vsaj pravični.«

»Ah kaj — obžalujte rajši, da je sodišče kaj tacega storilo. Obesili so ga. Njegova zvezda se križa z Vašo v četrtem od-delku, v peti sferi. Torej bode tudi Vi obe-šeni.«

»Z ozirom na to prijetno — —«

»Molčite vendar! Vaša narava ni že od rojstva vsadobna, toda razmere so jo izpre-

menile. Ko ste bili stari devet let, ste kradli sladkor, v petnajstem letu denar, v dvajsetem konje; ko ste bili stari petindvajset let, ste požigali. V tridesetem letu ste postali kot zastarel hudodelec — časnika. Zdaj celo očitno predavate. Toda še hujše Vas čaka. Voljeni bode v kongres. Potem pridete v prisilno delavnico. Naposled Vam bode sreča zopet mila — vse bode zopet dobro — obesili Vas bodo.«

Zaplakal sem. Dosti hudo je bilo sicer, da bi moral iti v kongres; toda na vešala — to je bilo prežalostno, pregrozno. Ženo je moja žalost iznenadila. Povedal sem ji svoje misli. Potem me je tolažila.

»Ej, mladi gospodič, je rekla, »glavo pokonci — ni Vas treba preveč skrbeti. Poslušajte. Živeli bode v Novem Hampshiru. Ko bode trpeli pomanjkanje in uboštvo Vam bo Brownova obitelj pomagala. Ti ljudje bodo Vaši dobrotniki. Ko se bode nasitili njihove dobrote, in bode hvaležni in srečni, skušali bode poplačati jim njih dobrote na skromen način in šli bode ponoči v njih hišo ter razbili s sekiro celi družini njih glave. Oropali bode trupla svojih dobrotnikov in potrošili ta dobiček z Bo-

nicami, ki se bodo zidale, podaril hiši nemškega viteskega reda v Ljubljani. (Pettenege, Die Urkunden des Deutsch-Ordens Centralarchives zu Wien, 1887, str. 115.) Slanc se je tedaj peljal. Sicer pa tudi Voigt one Slančeve trditve o podaritvi patrijarha Bertholda nikjer nima.

Profesorju Luschinu podtika Slanc mnenje, da je Karol Veliki hotel Slovence ohraniti in da je v obrambo Slovencev ustanovil (!) patrijarhat. Tega pa Luschin nikjer ni rekel. V onem citatu, katerega smo zadnjič navedli, govori pl. Luschin le o posledicah Karlovega ukrepa glede duhovne jurisdikcije nad Slovenci.

Posledica je bila pa v istini ta, da se Slovenci od oglejske strani niso germanizovali, ker niso dobivali od ondot niti nemških pisem, niti nemških duhovnov. In to je bil za Slovence tisti »Schutzdamm gegen das Deutschthum«, katerega so pa žal izpodkopavali nemški grajščaki, ki so vladali deželo. — Slanc trdi, da je bil katoliški duhovnik vedno kozmopolitičen, mi pa rečemo, da je bil nemški grajščak pri nas vedno germanizatoričen.

Trdinove »Zgodovine slovenskega naroda« mi sicer nič kaj ne cenimo, ker jo pa Slanc spoštljivo omenja, naj zabeležimo iz nje (str. 45) nastopno opazko o Karolu Velikem, ki gotovo Slancu ne bo všeč: »Ta cesar je pravice narodove in zlasti njih jezik spoštoval in ohranil. Slovincem je večidel slovenske poglavarje ali kneze postavljaj, pri sodbah se je ravnalo vse po slovenski in gosposke niso smele drugače kot v domačem jeziku narodovom deželne zadeve opravljati. Celo narodne zbornice, katerih so bili že Slovenci skoraj pozabili, vpeljal jih je Karol Veliki v vsaki posebni grofiji in knežiji z novega. Tako tedaj gotovo ta cesar ne zasluži tistega grajanja zastran Slovencev, s katerim ga mnogo pisateljev tako silno pita.«

Slanc pravi, da so bili oglejski patrijarhi »Lehensherrn« vse Dolenjske in da niso nič poznali respekta proti kakemu deželnemu knezu. — Resnica je, da patrijarhi fevdni gospodje vse Dolenjske niso bili nikdar, pač pa so bili nekaj časa nje deželni knezi.

Slanc: »V Benetkah je imel nekdanji oglejski patrijarh svoj dvor; dokler se ni ustanovila ljubljanska in goriška škofija, so bili oni vrhovni dušni pastirji do Drave, kar ni Brižinj, Solnograd imel v svojih rokah. — Tu je padlo več kozlov na en »šus«. Resnica je, da oglejski patrijarhi v Benetkah niso imeli svojega dvora, ampak le v Ogleju, Čedadu in Vidmu. Beneški patrijarhat je bil pa prenešen iz Gradeža, kjer je že od leta 607 vladal od oglejskega patrijarha popolnoma neodvisen patrijarh (Grion, Guida storica di Cividale, str. 41). Brižinski škof ni imel na Kranjskem nikjer, niti na svehih posestvih v loškem grajščinstvu, duhovne jurisdikcije, ampak le oglejski patrijarh, in Solnograd je bil že Karol Veliki potisnil na ono stran Drave. To neukemu Slancu ad notam.

bode ni jednega, ki Vas ne bi zavidal, niti jednega, ki ne bi sklenil, da bode storil po Vašem vzgledu. In potem bo šel velik spreved na Vaš grob — da jokajo nad Vašimi ostanki; mlade dame bodo pele zopet himne, ki so se Vam v sladkih spominih na ječo tako zelo priljubile, in kot poslednji dokaz svoje ljubezni, svojega spoštovanja in čislanja Vaših mnogih, pravih čednostij, bodo šle po dve in dve okoli Vaše krste in polgale na njo cvetlične vence. In glej! Postali ste slavljeneč. Pomislite samo, sin moj, nehvaležneš, morilec, ropar, pijan potepuh med tatovi in postopači po bostonskih ulicah — v enem mesecu — in drugi mesec negovani ljubljeneč nedolžnih in čistih hčera! Krvav, sovražen vrag — objokovan, obžalovan in svet mučenik, in to vse v enem mesecu! Norec, — tako vzvišena sreča, in vendar sedite tu in javkate!»

»Ne, gospa«, sem rekel, »delate mi krivico, prav res. Popolnoma sem zadovoljen. Doslej še nisem vedel, da je bil moj praded obešen, toda vse jedno. Zdaj mu gotovo ni več žal — in jaz še nisem začel. Priznam, gospa, da se pečam nekoliko s časnikova-

Slanc trdi, da škof Urban Textor ni bil »korajžen« mož. Zadnjič je rekel, da je bil mevža. Slančevemu zgodovinarju Trdini se pa zdi (Zgodovina str. 106) ta škof jako pogumen, ko piše o njem: »Pa kljub toliko napotam mu vendar srce ne upade, marveč se krepko ustoji toliko sovražnikom nasproti. Z vsemi pomočki, ki mu jih njegov stan pripusti, začne Urban krivoverce izganjati.« Slanc piše: »Zgodovine slovenskega naroda še nimamo druge, kakor Trdinove.« Iz povedanega je pa jasno, da Slanc niti Trdinove ne pozna.

Da jezuitov ni spravi v Ljubljano škof Hren, ampak Tavčar, se je Slanc hvalevredno naučil od nas. Povemo mu še, da so jezuitje prišli v Ljubljano dne 21. januarja leta 1597, en teden so bili gostje pri škofu, potem so se pa preselili k sv. Jakobu. Hišo, katero je bil Trubar leta 1565 kupil za svojo Barbiko, so pa jezuitje kupili leta 1598 za 2145 gld. in so v njej stanovali, dokler ni bil sezidan kolegij. Slanc tedaj prav točno uči, ko piše: Leta 1596 pride par jezuitov v Ljubljano. Polastijo se Trubarjeve hiše.«

Zadnjič smo že povedali, koliko knjig je imel bistreški samostan in kje so njegovi rokopisi. Vpraša nas Slanc, kje se to bere. Odprite, gospod doktor, knjigo: Milkowicz. Die Klöster in Krain, str. 195 in 205. Ta-le Milkowicz je tudi videl tiste zapisnike deželnih zborov, o katerih se Vam le sanja, da ste jih »nekaj časa brali v Ljubljani«.

Več manjših Slančevih kozličev se bi morali zavračati, na pr. kedaj so prišli na Kranjsko Ungnadi, Lenkoviči in Jankoviči, dalj, če so res luteranski grajščaki negovali slovensko bogoslužje, ko dokazujejo luteranske matice, da je bilo za te »orjake« vse nemško, petje in pridige. A dali bomo rajše dr. Slancu na koncu članka neki svet, ker on sam pravi, da se »uči«.

Slanc je spisal one članke, ki obsegajo toliko zgodovinskih neresnic, z namenom, da bi naslikal duhovščino kot brezdomovinsko in najhujšo sovražnico slovenskega naroda. Čujmo pa sedaj, kaj pravi o slovenski duhovščini posvetnjak, temeljiti zgodovinar profesor Josip Apih v knjigi »Slovenci in l. 1848«. Apih piše: »Plemstvo naše, odtujeno narodu in narodnim interesom, uporabljalo je svoje sile in svoj vpliv zgolj v prid stanovskim svojim predpravicam in gmotnim in političnim koristim. (Taki so bili Slančevi »orjaki«, domačini in najboljši sinovi naroda!) A narodu našemu je baš gmotno bogateče plemstvo bilo v kvaru. O meščanstvu pravi Apih, da je bilo neslovensko po duhu in nekoliko tudi po krvi, o duhovščini pa piše: »Ostal nam je samo del razumnosti — stan duhovniški, izvirajoč večinoma iz kmetskega stanu, ne voditelj, nego tolažitelj mu v dolgi vrsti stoletij. Dočim se je po mestih in trgih, gradovih in šolah šopirila tujsčina, razlegala se je razpropovednico iz ust svečenika beseda božja v do-

njem in predavanjem, toda drznih zločinov, katere ste omenili, se že več ne spominjam. Moral sem jih pač že napraviti — Vi bi vendar ne varali tujca. Toda naj bode preteklost, kakoršna je bila, in bodočnost, kakošna bode — to nima nobenega pomena. Vedno me je le nekaj skrbelo. Vedno me je le preganjala misel, da bodem nekega dne obešen, in sam ne vem, kako je to prišlo, neprenehoma me je silno vznemirjala; toda če me morete zagotoviti, da bodem dičil vešala v Novem Hampshiru — «

»Nedvomno!«

»Bog Vas blagoslovi, dobrotnica moja! — oprostite, da Vas objamem — velik kamen ste mi odvalili od srca. V Novem Hampshiru obešen biti, to je radost — človek si ohrani časten spomin, in na onem svetu se ga takoj vpelje v najboljšo hampshirsko družbo.«

Potem sem se poslovil od vedeževalke. Toda šalo na stran, — ali je prav, da povečujejo morilca na odru? Ali je prav, da izpremene kazen za krvav zločin v nekako plačilo? Ali je to lepo? Ali se koristi s tem javni varnosti?

mačem materinem jeziku Apih trdi dalje, da je res, kar pravi Slomšek: »Bila je sv. Cerkev jedina varhinja, dojnica in matinaše narodnosti in jezika našega; le ona je začela izobrazevati narode slovanske, v nemati jim luč izveličanske omike; le ona je nam ohranila in otela iskrico mile slovenščine, da je nemili nemškutarji zadušili niso«.

V zadnjih člankih se očitno vidi, kako dr. Slancu zmanjkuje sape. Ustrašil se je revež svojih kozlov v prvem članku in zato proti koncu svojega »Poslanega« ta učenjak le konfuzno štrka sem ter tja, ne da bi navajal protidokaze iz zgodovine. Le velikemu strahu, kateri prevzame po navadi tudi slabo podkovane učence pri izpitu, moramo pripisovati na pr. to-le Slančovo logiko: 1. Kranjski grajščaki so najboljši, z našim narodom zrasli ljudje; 2. grajščak je tuj človek, tujc zase, zrase z drugim ljudstvom in postane del naroda mej nemškim, ruskim, angleškim in francoskim narodom, pri nas pa menda ne; 3. bitka na Beli gori je vrgla na tla naše malo ljudstvo in z njim domačina grajščaka. Podobnih trditve, v katerih dr. Slanc večkrat sam sebe vgrizne, sicer mrgoli v članku, a navajali jih ne bomo, ker bi ne povedali nič novega. Po tem se ravno vsi Slančevi članki na prvi hip spoznajo, da so brez logike.

Adio, g. Slanc, današnja lekcija je pri kraju! Ker nam sporočate v »Narodu«, da ste šli na počitnice, Vam srčno želimo treh dobrih rečij: 1. dobro naj vam tekne kozlovina, s katero ste obilno založeni; 2. po logičnih pravilih uravnajte na počitnicah svoje živce, da bo mogoče z Vami govoriti; 3. po počitnicah pa lepo pridno v roke primite naše zgodovinske knjige, da nekoliko preženete temo svoje nevednosti in se znebite kozlov.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. avgusta.

Vladni dogovori z voditelji parlamentarnih strank so se pričeli z večerajšnjim dnem. »Narodni Listy« namreč poročajo, da je vodja mladočeškega kluba, načelnikov namestnik poslanec dr. Pacak prejel povabilo ministerskega predsednika dr. Koerberja h konferenci za večerajšnji dan, kateremu se je imenovan poslanec tudi odzval. Pozneje slede temu možu še ostali voditelji; ne ve se le, ali bo vsako stranko zastopal samo eden mož, ali pa bo Koerber pozval k sebi še druge zaupnike posamičnih klubov. Tudi še ni gotovo, ali stopi vlada v dotiko z vsemi parlamentarnimi strankami, ali pa samo s češkimi in levičarskimi klubi. Dognana pa je, kakor poroča neki plzenski češki list, da ima vlada pripravljena že vsa vprašanja in da se bodo dogovori vršili z vso naglostjo. Pl. Koerber bo zahteval samo določnega odgovora in po skupnem uspehu bo uravnal svoje korake. Ako se mu poskus ne posreči, vlada sploh ne skliče državnega zbora, marveč ga kmalu razpusti. Kajpada ta vest nasprotuje poročilu nekega dunajskega lista, ki pravi, da se državni zbor na vsak način snide pričetkom jeseni.

— Kaj bodo stranke odgovorile na stavljenja vprašanja in kaj prav za prav hoče vlada izvedeti, javnosti še ni znano, sme se pa trditi z vso gotovostjo, da od strani radikalnih elementov ne dobi Koerber povoljnega odgovora. Znano je dosedaj le stališče katoliške ljudske stranke in Poljakov, ki pravijo, da vlada pri njih ne zadene ob nobene ovire, in le žele, da se ji čim prej posreči zagotoviti mirno delo v parlamentu.

Češko veuščilšče v Brnu, katero zahtevajo Čehi od vlade in katero jim je baje vlada že dovolila, je neizmerno razburilo prusake na Moravskem. Brnski »D. Blatte« piše mej drugim: Vsako mesto, vsaka občina naj upije v svet, da se najodločneje zavaruje proti temu, da bi se nemška (!) tla, nemška posest poslovanila radi tega, da se Cehom zamaše usta. Nikdar ne smemo dovoliti, da bi nemška (!) Morava morala vedno donášati žrtve, kadar je kaj narobe v državi, ako je državna ladija v nevarnosti, da se potopi.

Mi pozivamo poslance, naj prično z odločnimi koraki in prej ne mirujejo, dokler ne izgine črna pošast (!), nepotrebno vseučilišče . . . Torej na boj za nemško pravo, za nemško deželo! — Kdo bi bil pričakoval, da bodo avstrijski prusaki zagnali tak huronski krik radi jedne višje šole na Moravskem, za katero se bo takoj izprva dobilo toliko čeških dijakov, da vseh niti vsprejeti ne bo mogla. Kaj je vse nemška posest, ako se prusakom potrebno zdi!

Poljščina na pruskih šolah popolno odpravljena. Pred nekaj dnevi je izšel ukaz pruskega naučnega ministra dr. Studta, ki naročava šolskim oblastvom, da se mora pri pouku o veronauku tudi v najnižjih razredih ljudskih šol poljščina popolno umakniti nemščini. S tem je minister zadal Poljakom na Poznanjskem kar dva občutna udarca ob enem. V narodnostnem oziru je vzeta Poljakom najzadnja prilika za prvo izobrazbo v materinem jeziku, in je torej mej Poljaki na stečaj odprta pot nagli in popolni germanizaciji. Še mnogo večje zlo pa preti Poljakom v verskem oziru, ker sedaj se ne bodo mogli naučiti niti krščanskega nauka in rek cesarja Viljema I.: Narodu se mora ohraniti vera, bo s tem prišel ob vso veljavo. Kajti kako je pač mogoče seznaniti mladino z resnicami krščanske vere, ako ne ume jezika, v katerem se naj v bodoče poučuje. Sicer pa o tej zadevi še ni izpregovorjena zadnja beseda, kajti ravno sedaj se vrši škofovska konferenca v Fuldi in vlada se bo lahko prepričala, da ne bo dobila niti jednega škofa, ki bi odobral korak pruskega ministra. Škofje imajo pa v rokah še drugo orožje. Cerkvena oblast mora samo vzeti učiteljem missio canonica za poučevanje veronauka v šoli ter naročiti duhovnikom, naj poučujejo otroke v cerkvi v jeziku, ki ga umejo, in gospod minister študt obsedi s svojo naredbo kakor riba na suhem pesku.

Drž. kancler Hohenlohe ostane.

Tako trdijo po vrsti vsi berlinski oficijozni krogi in trdo prijemajo dotičnega poročevalca, ki je prvi sporečil v svet, da je nemški državni kancler zopet »amtsmüde«. Ta pa, kakor poroča »Köln. Volkszeitg.«, v polnem obsegu vzdržuje prvotno vest in pravi, da se pokaže najkasneje ob sestanku državnega zbora, kdo ima prav. V liberalnih krogih se trdi, da so to vest sprožili konservativni časnikarji, ker konservativcem Hohenlohe sploh ni priljubljen. No, »Kreuzz.« se odločno zavaruje proti temu in pravi, da kdor pozna osebnost poročevalca, mu kaj takega ne more očitati.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. avgusta.

Katoliški shod in Ljubljancanje.

Včerajšnje notico moramo dopolniti, da ne bo nesporazumka. Ker more le tajnik pripravljalnega odbora dajati vstopnice, zato sprejema »Katol. Bukvarna« oglase in vstopnino, vstopnice se pa pošljejo udeležencem na dom. — Uradne ure pripravljalnega odbora so vsak dan od 11—12. ure dopoldne v stolnem župnišču, Semeniške ulice št. 2. II. nadstropje.

Osebnosti. Umrl je g. Josip Eppel, c. kr. carinski oficijal in zet oziroma svak znani narodni družini Gregorič v Šklednju. — V Gradcu je umrl polkovnik v pok. Franc pl. Matanovič v 80 letu svoje dobe. — Gospa Irma Bohinjec-Polak bode začetkom septembra zopet gostovala v Belemgradu. — Poročil se je včeraj v Ljubljani g. Avgust Štamcar, uradnik banke »Slavije«, z gđ. Minko Verovškovo. — Vodja okr. sodišča v Kanalu, g. Matija Rutar, je premeščen k okrožnemu sodišču v Gorici.

Umrl je včeraj opoldne na Bledu g. dr. Lucijan Ivanovič Humecky, advokat v Samboru v Galiciji. Pokojnik je bil znan rusinski domoljub. Prišel je zdravja iskat na Bled, odkoder se je udeležil Slomškove slavnosti na Ponikvah. Na povratku se mu je v Ljubljani udrila kri; ves slaboten je došel zopet na Bled. Tukaj ga je previdel s sv. zakramenti za umirajočega njegov brat Julijan, rusinsko-katoliški župnik v Daljavi

blizo Drobobica. Truplo rajnika prepeljejo v Lvov.

S potovanja. Toulouse 16. avg. Zadnjemu poročilu še dostavljam, da smo se v Lurdu slučajno sošli z dvema rojakoma: kan. Sušnikom in župnikom Bohincem. Bilo je veselo iznenadenje. Došla sta v Lurd 13. t. m. zjutraj in se odpeljala v Pariz danes zjutraj. Midva sva se obrnila proti Toulouse ter si ogledala mesto, šesto največje na Francoskem. Hiše in ulice kakor drugod, izmed trgov najlepši Kapitol, veliko prosijakov. Stolnica gotska, svetišče s trojno ladijo, ostali del cerkve nesimetričen, stolp iz opeke ima mesto strehe obešen zvon na vrhu. Znamenita je bazilika sv. Saturnina (Saint Sernin) v romanskem slogu, posvečena po papežu Urbanu I. 1096, dolga 109, široka 64 metrov. Shranjenih je v njej veliko dragocenih svetinj. Več koščic apostolov, kos Gospodovega križa in trn iz krone, molitvena knjiga Karola Velikega, glava sv. Toma Akvinskega itd. Stolp je osmerovoglat, vsak vogel ima 8 oken, torej skupaj 64. — Lyon 18. avg. Skozi dolino reke Rodana smo došli v Lyon. Peljali smo se mimo mest Taraskon, Avignon, Valence in Vienne. V Taraskonu je zjutraj ob šestih deževalo pri temperaturi 19° C. Lyon s pol milijona prebivalcev je prvo mesto za Parizom. Lego ima nenavadno lepo, mnogo palač stoji ob rekah Rodanu in Saoni, druge se vzdigujejo amfiteatralično ob hribu vrh katerega stoluje cerkev Matere božje z imenom »Fourvière«. Misli si ljubljanski Golovec ves obzidan s hišami, pa imaš majheno podobo Lyona. Čez Saono drži 13, čez Rodan 10 mostov, pod mestom se združujeta v eno reko. Stolnica je pod hribom ter je znamenita zaradi tega, ker sta bila v njej dva cerkvena zbora (concilium Lugdunense), prvi 1245, drugi 1274. S tovarišem bova zapustila danes francosko zemljo in se čez Švico in Tirolsko vrnila na Kranjsko. — Geneva 18. avg. Ko zapustimo lepo mesto ob iztoku Saone v Rodan, se obrne naše potovanje proti solnčnemu vzhodu. Dasiprav še daleč od doma, se vendar že bližamo domovini. Pri Ambereku postane dolina hkratu ozka, oklepajo jo gore čudne oblike kakor velikanske trdnjave sivega in rujavega kamnja. Kmalu smo zopet pri Rodanu, ki meji gorovje Jura od Alp. Ob jugu se odcepi železnica v Grenoble ter pelje skozi Mont Cenis v Turin, nas pa tira vlak v Genevo. Mesto prištevajo najbolj zdravim v Evropi; prebivalcev ima 75.000, med njimi nad polovico protestantov (kalvincev). Tu se zbirajo najrazličnejši elementi ljudstva, toda policija je menda uzorna. Zabav ne pogrešaš, godbe dobiš, kolikor hočeš po restavracijah in kavarnah. Iz velikega jezera se izliva reka Rodan ter hiti v nenavadno naglem toku naprej. Geneva ima besede: »Post tenebras lux« (Po temi luč) za svoje geslo. Z glavnega mostu se vidi na jugu Monblanc.

Druga drž gimnazija v Ljubljani. Razširjenje dosedanje slov. nižje gimnazije v višjo je sedaj zagotovljeno in sicer tako, da se počenši z letošnjim šolskim letom otvori vsako leto nov višji razred. Dosedanja višja gimnazija se v bodoče imenuje: I. državna gimnazija. Profesor Vinc. Borštnik je premeščen s tega zavoda na II. državno gimnazijo.

Pozor! »Gorenjec«, glasilo liberalcev v Kranju, poroča: Gorenjska kmetška zveza. Kako se nam poroča, se pravila tega, za gorenjske kmete jako važnega društva že izdelujejo. »Gorenjec« bo ta pravila priobčil v celoti. Ustanovni shod se bo vršil koncem prihodnjega meseca ali pa začetkom meseca vinotoka, kar se pravočasno naznani. Že danes pa se prosijo vsi somišljeniki »Gorenjske kmetške zveze«, da pridno delujejo na to, da bo udeležba iz vseh krajev Gorenjske velikanska. — Upamo, da bo pač malo kmetov, ki se bodo pustili voditi od znanih liberalcev v Kranju, vendar je treba napram nastavljenim limanicam biti povsod opreznim.

Z Notranjskega nam piše kmečki posestnik: Dopis iz Dobropolj o podpori v obliki odpisa zemljiških davkov za škodo po toči je jako značilen za nas kmečke trpine. Le želimo še, da bi nam gosp. dopisnik blagovolil povedati, koliko da so znašali troški za ocenitev te škode, prosimo!

Ogenj. Od Sv. Gregorija se nam piše: V nedeljo zjutraj ob 8. uri, ko so se ravno v župnišču pripravljali prvoobhajanci, da se

usedejo k zajutreku, prikazal se je plamen vrh župniškega vezanega kozolca. Glas zvona je sklical precej ljudi. Pogumni gospod domači učitelj je bil v trenutku vrh slemena pri ognju. Le za en hip je dobil prepozno škaf z vodo v roke. Pogorela je streha in iskre so padle na spodaj naloženo slamo, in kozolec je bil zgubljen. Zgorelo je tudi nekaj detelje. Ako bi bil le nekoliko hujši veter, šla bi bila vas, župniško gospodarsko poslopje, župnišče in cerkev, ker je kozolec stal prav blizu in se je dvoje poslopij že unemalo. Neverjetno hitro so nam prihiteli na pomoč Sinovčanje in sodraško gasilno društvo. Obojim se za to bratovsko pomoč iskreno zahvaljujemo. Kozolec je bil zavarovan za 400 K pri družbi »Unio catholica«. Ogenj se je morda zanetil, ker se je streljalo povodom cesarjeve 70letnice.

Pojasnilo. Z ozirom na naše včerajšnje poročilo iz Šiske nas prosi gospod Bolafio pojasniti, da njegovo stanovanje zato ni bilo razsvetljeno, ker ni bilo nikogar doma.

S Homca se nam poroča: Na predvečer cesarjeve 70letnice so v našem Preserju napravili bakljado na polju proti Mengšu, na župnišču je vihrala cesarska zastava, v okolici so zažgali več kresov.

Trtna bolezen »črni palež«, katero povzročuje neka glivica (Spaceloma ampelinum), pričela se je močno širiti po dolenskih vinogradih in to posebno v črnomaljskem in krškem okraju. Ta bolezen ni napadla samo domačih trt, ampak tudi ameriške (Solonis in Riparia) in na ameriške podlage precepljene boljše vrste, kakor veltlinca, modro frankinjo, muškatelja itd. Opozorjamo naše vinogradarje z ozirom na to, da se določi, kako se je ta precej nevarna bolezen po Dolenskem že razširila, naj pošljejo sumljive grozdice, listje in mladike »k metijsko-kemičnemu preskušališču za Kranjsko« v Ljubljani, katero izvršuje preiskave na gospodarske škodljivce brezplačno.

Zborovanje v Vevčah. Kršč.-soc. strokovno društvo v Vevčah je imelo, kakor smo že včeraj omenili, v nedeljo svoj prvi občni zbor. Ob 1/4. uri popoldne otvoril je ob mnogoštevilni udeležbi začasni načelnik pripravljalnega odbora tovariš Jeriha občni zbor. Povdarjal je težave, s katerimi se je moralo načelnišvo boriti napram soc. dem. agitaciji. V svojem govoru je naglašal dinastiško čustvo vevškega kat. mislečega delavstva in je predlagal, naj društveniki brzojavno čestitajo presvetlemu cesarju k 70letnici. Z velikim navdušenjem je bila vsprejeta naslednja brzojavka: Kršč.-socialno strokovno društvo slovenskih papirnih delavcev v Vevčah izreka ob svojem I. občnem zboru Vašemu apostolskemu Veličanstvu povodom 70letnega rojstnega dne spoštljivo svoja najudanejša voščila. Zborovanja so se udeležili tudi župan Plevnik, obč. zastopnik Bojt, kakor tudi več. g. župnik Kolar in č. g. kapelan Rihar, katera kakor znano, rudeči bratci čez vse »ljubijo«. Delavsko podporno društvo v Domžalah je poslalo prisrčen brzojavni pozdrav. V imenu »Slov. kršč.-soc. zveze« je pozdravil zborovalec tovariš Gostinčar, rekoč: Dve struji sta, v katerih se giblje razvoj delavskega vprašanja. Ena struja hoče, kakor naglašja, zboljšati položaj delavstva brez Boga. Delavstvu obljubuje zlato bodočnost, a brez Boga ni vere. Mi pa se nikdar ne odpovemo oni svetinji, na katero smo prisegli že pri krstu, in delamo na to, da se delavcu zboljša položaj po načelih krščanske pravičnosti. Zato ne moremo hoditi s soc.-dem. ki taje Boga in zaničujejo katoliško cerkev. — Predsednik »Kršč.-soc. želez. strokovnega društva« v Ljubljani, tovariš Milavec, je v svojem nagovoru naglašal, da je le v znamenju sv. križa mogoča konečna zmaga kat. slovenskega delavstva. — Vrl mladenič je pozdravil vevške delavce v imenu »Mladeniškega društva«. Č. g. Rihar je pojasnil pravila strokovnega društva. Tovariš Jeriha je omenil, da je bilo na zadnjem soc.-dem. shodu na Fužinah vevških delavcev jako malo, največ jih je prišlo iz Ljubljane. Krščanski delavci ne bodo zbirali denarja za tuje agitatorje. Gostinčar je v daljšem govoru dokazoval potrebo, da naše delavstvo ne potrebuje dunajskih voditeljev in njihovih tovarišev. Novo ustanovljeno društvo ima bodočnost, ker denar ostane doma in naši

delavci niso toliko nespametni, da bi svoje težko prislužene novce pošiljali na Dunaj. Tovariš Urban iz svoje izkušnje dokazuje, kako soc.-dem. slepari ljudi. Tov. Moškerc je govoril o nalogi strokovnega društva. Tovariš Jeriha je predlagal: Zavetnik strokovnega društva bodi nadangel, ki se je prvi vzdignil zoper peklenške moči. Z navdušenjem so zborovalci sprejeli sv. Mihaela za svojega patrona. Tov. Režek je dobro ošibal vevške soc.-dem., ki preté, da bodo iz službe spravili vse, ki se jim ne pokoré. Tako postopanje kaže v pravi luči soc.-dem. »svobodoljubnost«. Vrle vevške delavke so s cesarsko pesmijo zaključile shod. Načelnikom novega društva je izvoljen Anžur Al., kot namestnika Pogačnik Fr. in Mihelič Fr. tajnik je Lipoh Jakob, namestnika Koložan Roza in Anton, blagajnik Rupret Andrej, namestnika Koložan Antonija in Oprešnik Tomaž, voditelj računov Bizjak L., namestnica Bcc Franja, knjižničar Čemažer Fr., namestnik Jeriha A., odbornika Porenta Andrej in Bajec Katarina. Društvu želimo najboljši vspeh.

Merjevci na Triglavu. Od 15. do 18. t. m. je c. kr. geometer meril na Kredarici in urejeval katastr. meje, katere je njegov sprednik napačno v mapi vrisal. Slo je v prvi vrsti za to, je li Kredarica, katero je »Slov. plan. društvo« kupilo od občine Dovje-Mojstrana in na kateri je gradilo Triglavsko kočo in kapelico, bila tedaj last občine, ozir. jeli sedaj glasom mapnega obrisa last »Slov. plan. društva«. Culo in govorilo se je, da Kredarica ali vsaj večji del iste je last verskega zaklada in »Slov. plan. društvo« je bilo v strahu. Uspeh natančnega merjenja, pri katerem je »Slov. plan. društvo« zastopal ljubljanski nadinženir in odvetnik, je bil ta, da je Kredarica tudi po mapi last »Slov. plan. društva« in le silno neznamen brezpomemben del pripada verskemu zakladu. Ta strah »Slov. plan. društva« je sedaj odstranjen.

Vojaška vest. Domači brambovski polk se jutri iz Radovljice skozi Kranj vrne v Ljubljano. Topničarski polk je včeraj zapustil Krško in pride 24. t. mes. v Ljubljano.

Premovanja konj se bodo na Kranjskem vršila: Dne 1. septembra v Boh. Bistrici, 3. septembra v Lescah, 4. septembra v Kranju, 5. septembra v Kamniku, 6. septembra na Vrhniki, 7. septembra v Ribnici, 15. septembra v Trebnjem, 17. septembra v Št. Jerneju.

Iz Poljan nad Škofjo Loko se nam poroča, da je županom izvoljen vrli gospod Alojzij Grošelj.

Novi zvonovi. Danes je preč. g. gen. vikarij v Samassovi livarni posvetil 14 zvonov. Trije zvonovi so namenjeni za podružnico sv. Jerneja v Gor. Zemonu, po eden za podružnice sv. Franciška v Sp. Stari vasi pri Št. Jerneju, sv. Martina v Grižah pri Vrabčah, sv. Marjete in sv. Jakoba v preški župniji, za kapelo Matere B. v Idriji itd.

Nemške provokacije v Gradcu. Slovenski duhovnik nam piše: Nedavno sem bil v Gradcu. Prenočeval sem v hotelu »Daniel«. Na večer sem sedel z dvema prijateljskima v restavraciji na kolodvoru. Kmalu pride za nami suh, bradat Gradčan z ženo ter se usede k bližnji mizi. Ko ugleda mene, splaši ga moj kolar ter se odmakne toliko, da mu ni bilo treba mene gledati. Nato prisluškuje, kaj se menimo. A hipoma se dvigne ter se preseli z žensko par miz proč od nas: zbodla ga je slovenska govorica mej nami tremi. Mož prisede k zadnji mizi v kotu ter marljivo zabavlja proti tovarišem. Ko se s prijateljskima dvignem, da gremo k počitku, vstane tudi suha postava v kotu ter zakriči: »Hochwürden!« Jaz se niti ne ozrem, marveč grem svojo pot proti hotelu. A strastnež kriči za menoj: »Hochwürden, was Sie schon sind Pfarrer oder Kaplan, warten Sie!« grem dalje, — a suha postava za menoj, vmes kričeč: »Wissens Sie nicht, dass Sie in einer deutschen Stadt sind? Merken Sie sich also: Wenn Sie in eine deutsche Stadt kommen, so reden Sie deutsch! Wie unterstehen Sie sich hier windisch zu sprechen? Das ist eine Unverschämtheit — Sie impertinenter Mensch, Sie!« — Šel sem kar naprej molče, ker sem vedel, da bi pri najmanjšem odgovoru nastal razpor. Prihodnji dan pa bi prinesli radikalni

nemški listi poročila o slovenskih hujskačih, seveda duhovnikih. — To je za nas Slovence lep nauk!

Gradec se maje! V tej strašni zavesti so bili v nedeljo graški nemški nacionalci. Katoliška društva graška so priredila veliko slavnost v proslavo cesarjeve 70letnice. Včeraj smo že poročali, da se je slavnost izvršila impozantno in da so nemški radikali zeleni jeze. Nič ni pomagalo, da so liberalni in nacionalni nemški časopisi z grožnjami hoteli uplivati na udeležbo okolu, 5000 zavednih krščanskih mož in žena je v nedeljo v Gradcu pokazalo, da se ne pusti strahovati več. Tudi vojaške godbe radikalni kričaji niso mogli motiti.

Zadrega. Nekateri nemško-nacionalni listi so poročali, da je kandidat za kmečke občine beljaške okolice Jurij Teppner. pristaš nemške ljudske stranke. Sedaj isti listi trdijo, da je ta mož prav za prav c. kr. stotnik v pokoju in kot tak nesposoben za Dobernikov radikalizem. Zato zahtevajo, da mora stranka postaviti protikandidata.

Šolske sestre v Mariboru. V sredo je bilo slovesno preoblečenih v Mariboru 13 kandidatinj. Njihova imena so: Cecilija Šotar (sestra Romana) iz Laškega; Alojzija Zega (sestra Cornelia) iz Št. Miheleja na Dolenskem; Franciška Bratanič (sestra Virgila) iz Rogatca; Ana Erzar (sestra Aleksija) iz Ljubljane; Roza Dečman (sestra Emilija) iz Vojnika; Marija Hafner (sestra Gregorija) iz Škofje Loke; Franciška Zavernik (sestra Kunigunda) od Sv. Margarete na Pesnici; Antonija Seražin (sestra Macaria) iz Tomaja; Ana Jelen (sestra Salezija) iz Celja; Ivana Ferlan (sestra Evstahija) iz sv. Trojice v slov. goricah; Ema Pirnat (sestra Eleonora) iz Ljubljane; Gabrijela May (sestra Norberta) iz Slatine pri Rogatcu; Jerica Erjavec (sestra Hiacinta) iz Podplata na Stajarskem.

»Cecilije« prvi del še to zimo izide v tiskarni družbe sv. Mohorja, in sicer v popravljeni obliki. Toliko v odgovor na razna vprašanja.

Iz Postojne se poroča, da je jamska komisija sklenila, razširiti tamošnjo električno napravo, s katero bode mogoče razsvetliti vso jamo, trg in še goniti motorje pri dovodu.

Ljubljanske novice. Tatvine. Rudolfu Šturmu ukradena je bila včeraj, ko se je kopal, srebrna ura vredna 18 K. — Nagla vožnja. Ivan Vrtačnik, hlapec pri Toenniesu, vozil je včeraj po sv. Petra cesti tako hitro, da bi skoro povozil pri Pollakovi tovarni neko deklico. Ker se ustavil stražniku, bil mu je voz odvzet ter je prijatelj nagle vožnje moral v zapor. — Tat v župnišču. V župnišču pri sv. Petru se je priplazil čez vrtno ograjo tat, katerega je opazila Marija Malenšek in ga prepodila. Tat je zbežal. — Zgubil je usnjato denarnico Martin Škerjanc. V denarnici je bilo denarja 8 K. Franc Petan pa je zgubil zlat prstan z modrim kamenom, vreden 12 K. — Sevnikov grad pod Rožnikom kupil je tukajšnji gostilničar g. Čonček in bode ondi otvoril kavarno in restavracijo. Ker je gosp. Čonček izboren gostilničar, imeli bodo ljubljanci ondi izborna zabavišča. — Dva samomora na jeden dan. Danes zjutraj okolu 7. ure ustrelil se je nadporočnik topničarskega polka štev. 13. Stanislav Lukan. Prišel je z Zagreba na obisk k svojemu bratu Frideriku na Cojzovo cesto štev. 2. Zaprl se je v sobo in se ustrelil v sence. Glavo mu je vso razneslo. Lukan je bil že dvakrat v blaznici in je bil sedaj začasno v pokoju. Pred meseci je napravil pri Lloyd veliki kraval, ko je ušel iz blaznice v Stešnjec. — Danes opoldne se je ustrelil na Dunajski cesti Maks Rabel iz Halle. Samomorilec je bil vrtnar in je bil pomočnik pri Samonigu v Dalmatinovih ulicah 7. Ker ga je že 3 dni ni bilo domov, odglasili so ga danes na magistratu, v tem času so pa zvedeli, da se je ustrelil. Ustrelil se je v srce in bil takoj mrtev. Star je bil 34 let. — Provokacija heilovcem. Včeraj je v kavarni pri »Slonu« igrala ciganska godba, ki je zaigrala avstrijsko himno. Navzoče občinstvo je vstalo, samo dva nista hotela vzdigniti svojih teles — sin kavarnarice Gnezde in pa neki Hirschlager. Tudi na opozorjenje nista vstala, nakar so častniki in civilisti zagnali hrup in kričali, naj se po-

bereta. Morala sta se takoj odstraniti. — Čifuti. Reiter je v neki tukajšnji kavarni naredil pri poslih veliko »ceho« in jo porisal. Čujemo, da hodi po Ljubljani nek žid, ki prodaja zavitke po 5 kil kave. Varujte se židov!

Talijo za rešitev življenja v zneaku 52 K 50 h je priznala dež. vlada 15letni Ani Saje iz Hruševca pri Novem mestu, ker je 5. julija letos rešila iz vode 5letnega Jož. Vintarja od ondot.

Trgovci, kateri imajo na Grškem kupčijske zveze, ali nameravajo stopiti v kupčijsko zvezo, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani zaupno naznanilo.

Nemci na delu. Poroča se nam, da »Südmärkische Volksbank« prične svoje delo dne 1. oktobra t. l.

Razpisana učiteljska služba. Na jednorazrednici v Kamni gorici je do 31. t. m. razpisano mesto učitelja-vodje z normalnimi dohodki in 200 K stanarine. Prošnje je doposlati okr. šol. svetu v Radovljici.

Kdo pogreša belo kravo? Od 14. t. mes. je pri Jakobu Debevcu na Brezovici bela krava, ki je od nekdaj zašla v vas.

Društva.

(Zdravniška zbornica kranjska) ima sejo dne 30. avgusta ob 5. uri popoldne v zborniški pisarni. Dnevni red: 1. Naznanila predsedništva. 2. Poročilo o vlogi g. dr. E. Globočnika glede ustanovitve zdravšča za rekonvalescente. (Dr. Defranceschi.) 3. O zdravniški honorarni taksi v privatni praksi. (D. Defranceschi.) 4. O dohodninskem in pridobninskem davku. (D. Defranceschi.) 5. Poročilo o vlogi v slučaju prenizko odmerjenega partikulara. (Dr. Arko.) 6. Poročilo o vravnavi razmerja med zdravniki in zavarovalnicami zoper nezgode. (Dr. Gregorič.)

(Ormoška čitalnica) priredi dne 26. avgusta ob pol 5 uri popoldne na vrtu g. Kalchbrennerja v Ormoži veliko »Slomškovovo slavnost« s sledečim vspeedom: L. Spro-wacker »Izgubljena sreča«, koračnica, svira godba; N. Parma: »Pozdrav Gorenskeja«, valček, svira godba; slavnostni govor; A. M. Slomšek: »Večerna« mešani zbor; * * * »Ljubim te« mazurka, svira godba; B. Ipavic: »Sokolska« moški zbor; Strobl: »Ptujška koračnica«, svira godba; A. Nedved: »Naša zvezda« mešan zbor; Poganini: »Beneški karneval«, solo za gosli; G. Eisenhuth: »San«, moški zbor z bariton samospevom; R. Vollstedt: »Veseli bratci« valček svira godba; H. Sattner: »Po zimi iz šole«, mešan zbor; * * * »Roza mazurka«, svira godba; F. Vilhar: »Bojna pjesma«, moški zbor. — Vstopnina za osebo 1 K, za kmete 40 vinarjev.

(Čitalnica v Slov. Bistrici) priredi s sodelovanjem slovenje bistriškega pev-skega in tamburaškega društva in celjske narodne godbe v nedeljo dne 26. avgusta 1900 popoldne ob 4. uri Slomškovovo slavnost. Vspeod. 1. 1. Pozdrav gostov. 2. A. Nedved: »Avstrija moja«, moški zbor. 3. Brož: »V sladkoj sanjoi«, tamburaški zbor. 4. Slavnostni govor pred. gosp. M. Lendov-šeka. 5. A. Hajdrih: »Jadransko morje«, moški zbor. 6. Brož: »Napred«, koračnica, tamburaški zbor. 7. Ferjančič: »Sijaj soln-čice«, po narodnem napjevu. 8. Polanec: »Venec slovenskih pesmi«, tamburaški zbor. 9. Volarič: »Zvečer«, moški zbor. 10. Knobloch: »Sokolska koračnica«, tambur. zbor. 11. »Krojač Pips ali nevarni sosed«. Burka v enem dejanju. — Med posameznimi toč-kami svira celjska narodna godba. — Vstop-nina 20 kr.

Telefonska in brzojavna poročila.

Išl, 21. avg. (C. B.) Cesar je br-zojavil grofu Goluhovskemu: Prosim, br-zojavite Rosthornu ter mu izrazite moje veselje nad njegovo rešitvijo, rešitvijo njegove hrabre soproge in vseh drugih naših podanikov, in moje pri-znanje. Istotako naj naznani moja jed-naka čustva častnikom in moštvo hra-brega mornariškega oddelka. — Temu povelju se je takoj ustreglo.

Dunaj, 21. avgusta. Od čeških li-stov naznanjeni pogovor ministerskega predsednika z dr. Pacakom se včeraj ni vršil, pač pa se v prihodnjih dneh vrše konference s strankarskimi vodi-telji.

Dunaj, 21. avgusta. (C. B.) »Loc. Corr.« javlja, da pride rumunski kralj 28. t. m. na Dunaj in se naslednji dan poda na obisk cesarja v Išl, od koder odpotuje preko Monakovega v kopališče Ragaz.

Brno, 21. avgusta. Včeraj se je vršil tu kongres čeških radikalcev pod predsedstvom posl. Basce. Izvolil se je odsek, ki bode poskušal doseči skupno delo strank za češko stvar.

Češka Lipa, 21. avgusta. V ne-beljo se je vršil tu sestanek čeških »So-kolov«, objednem pa sestanek nemških veterancev. Prišlo je do mnogih prask mej Čehi in Nemci. Orožništvo je mo-ralo posredovati.

Beligrad, 21. avgusta. Car Niko-laj je poslal kraljici Dragi dragocen collier z briljanti in smaragdi kot po-ročni dar. Kraljevska dvojica se je carju brzojavno zahvalila. Vrednost okras-ka je pol milijona frankov.

Rim, 21. avg. Socijalistiški posla-nec Turati bo zagovarjal Brescijo pri glavni razpravi. Zagovornišvo je prevzel pod pogojem, da se mu dovoli popolna svoboda. Včeraj je Turati obiskal Bres-cija v ječi.

London, 21. avg. Reut. urad po-roča iz Kapstadta: Dewet se je moral umakniti angleški premoči pri Kom-mandonecku. Zasleduje ga Baden - Po-well. Pri Malmaniju je Bure napadel Carrington, ki so se pozneje umaknili v Buffelshöck.

London, 21. avg. General Clery brzojavlja iz Greylingstada 18. t. m.: Kakih 80 Burov je presenetilo 14. t. m. pri Dornskopu angleškega ritmojstra z 20 dragonci. Ritmojster je ranjen, jeden dragonec se pogreša. Buri imajo baje velike izgube.

London, 21. avg. Roberts brzo-javlja iz Pretorije 20. t. m.: Hamilto-nov oddelek je 17. t. m. zasedel Oli-fentseek v gorovju Magalias. Na an-gleški strani je padlo troje mož. Burom so ugrabili dva topova in tri vozove. — Pri Roodekopju so ujeli Angleži se-dem Burov in zajeli dva vozova. Rundle poroča iz Harrysmitha, da se je do 19. t. m. v tem okraju udalo 684 Burov.

Vojska na Kitajskem.

Pekin je v ognju, v mestu vlada po-polna anarhija, po ulicah se bije krvav boj. Tak je po najnovejših poročilih položaj v kitajskem glavnem mestu. Velika večina ki-tajskih čet se je umaknila ob dohodu mej-narodnih čet brezdvomno v notranje mesto, ker se v zvezi z bokserji in delom 600.000 oseb broječega prebivalstva bori z Evropejci. Upora bržkone ne bodo mogli tako naglo udušiti, ker šteje prva mejnarodna armada le premalo vojakov. K sreči je pa obilna pomoč blizu in se posebno številne ruske čete pomikajo proti Pekinu. Tudi dva nem-ška bataljona sta že odrinila iz Taku.

Kaj se je prav za prav zgodilo s cesa-rico-vdovo, nihče ne ve. Prva poročila so javljala, da je cesarica zbežala z vsem svo-jim spremstvom, »Agenzia Stefania« pa po-roča, da jo je princ Yung zadržal na begu. Danes se pa zopet poroča, da se nahajata cesarica in cesar v oblasti princa Tuana. To se je bržkone zgodilo radi tega, da so po-polno onemogočena mirovna pogajanja. Za-stopniki zunanjih velesil razun Li-Hung-Čanga nimajo nikogar, s katerim bi se po-gajali, sam podkralj je pa neki že ob ves-vpliv. Princ Tuan je dobil sedaj, kot se kaže, vso oblast v svoje roke in bo skušal od-straniti vse neljube mu dvornike in držav-nike.

Rim, 21. avgusta. Grof Waldersee pride danes zvečer s posebnim vlakom v Rim. Njegov štab se mu pridruži v Neapolju.

Washington, 21. avg. (C. B.) Ja-ponsko poslaništvo je prejelo brzojavko iz Tokio 19. t. m., glasom katere so se kitajske čete po dohodu mejnarodnih čet v Pekin umaknile v cesarsko palačo. Japonski oddelek, ki je čuval to palačo, je zadel ob hud odpor od strani ki-tajskih čet. Boj se nadaljuje.

Shanghai, 21. avgusta. (C. B.) Iz uradnega kitajskega vira se poroča, da so bokserji obglavili predsednika civilne uprave, ministra cesarske hiše in jed-nega člana Tsung-li-Yamena. — Cesar in cesarica vdova se nahajata 60 milj zahodno od Pekina, kjer ju straži princ Tuan.

Shanghai, 21. avgusta. Li-Ping-Heng je umrl 12. t. m. vsled ran, ki jih je dobil v boju 10. t. m.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Kdo more opisati strah in bojazen Lu-cije! Kaj se je godilo v njeni duši? Bojaz-ljivo odpré oči, da bi spoznala svoj grozni položaj, zaprè jih zopet, ko zagleda te gnjusne, grozne obraze. Skuša se izviti, a zaman. Vse svoje moči zbere, da bi se prerila do vratice. A dve žilavi roki jo tiščita na sedež, štiri druge roke pa pri tem pomagajo. Če hoče odpreti usta in zakričati, uduši ji robec glas v grlu. Trije peklenški glasovi ponavljajo bolj nežno, kakor so bili navajeni: »Tiho, tiho, ne bojte se; nič se vam ne zgodi!« Po tem plašnem boju se nekoliko na videz umiri, roke ji omahnejo, baš tako tudi glava, težko vzdiguje trepalnice in gleda nepremično. Oni grozni obrazi pred njo se zmešajo vsi skupaj v nerazločljivo sliko. Lucia obledi, mrzel pot jo oblije, ona omahne in pade v omotico. »Pogum, pogum!« pravi Nibbio. »Pogum, pogum!« ponavljata druga dva lopova. A Lucia izgubi vse občutke in preslihi te bo-dreče besede groznih obrazov.

»Vrag! kakor bi umrla!« pravi jeden, »kaj, če bi umrla?«

»Kaj še!« pravi drugi. »Saj ženske več-krat omedlé. Če sem hotel kdaj koga po-slati na drugi svet, treba je bilo še kaj dru-zega pri možkih in pri ženskah.«

»Tiho!« pravi Nibbio. »Storite svojo dolžnost in se ne brigajte za drugo. Pripra-vite puške! V tem grmovju so vedno skriti hudobneži. Ne v roko! Vrag! Denite jih za hrbet; ali ne vidite, da se ta pohlevna ovčica ustraši vsake sence? Če vidi orožje, morda res umrè. Če se prebudi, ne strašite je! Ne dotaknite se je, če vam ne ukažem! Jaz jo uže sam udržim. Tiho! Mene pustite go-voriti!«

Mej tem kočija v diru zavije v gozd. Kmalu se Lucia zave, vzbudi, kakor iz globokega in utrudljivega spanja in odpré oči, skuša razločiti grozne predmete, ki jo obdajajo in zbrati svoje misli. Kmalu uvidi zopet svoj tužni položaj. Svoje slabe, povr-nivše se moči zbere in se vrže proti vratom, da bi padla vun. A obdrže jo, in Lucia opazi samó divjo samoto, skozi katero so se baš peljali. Znova zakriči, a Nibbio vzdigne robec in ji reče kolikor mogoče nežno: »Tiho! To je bolje za vas! Nočemo vam nič hudega prizadeti. Če pa ne molčite, prisilili vas bomo.«

»Pustite me! Kdo ste? Kam me peljete? Zakaj ste me ugrabili? Pustite me, pustite me!«

»Ne bojte se! Saj niste otrok in veste, da vam ne storimo nič žalega! Ali ne vi-dite, da bi vas lahko stokrat umorili, če bi imeli zlobne namene? Le pomirite se!«

»Ne, ne, pustite me! Jaz vas ne po-znam.«

»Mi vas poznamo.«

»O sveta devica! Odkod me poznate? Pustite me, za Boga! Kdo ste? Zakaj ste me ujeli?«

»Ker nam je bilo zapovedano.«

»Kdo? kdo vam je zapovedal?«

»Tiho!« pravi strogo Nibbio. »Iz nas ne izvlečete nič!«

Lucia se zopet skuša vreči skozi vrata. Ko pa vidi, da je zaman, zateče se zopet k prošnjam. S povečeno glavo, solznimi lici, od joka pretrganim glasom, z rokami si za-krivajoč obličje, reče: »Za božjo voljo! Sveta pomagalka! Pustite me! Kaj sem vam slabega storila? Jaz sem revica in vam ne morem nič hudega storiti. Kar ste mi vi naredili, odpustim vam in hočem Boga za vas pro-siti. Če imate tudi vi hčer, ženo, mater, po-mislite si, kaj bi pretrpeli, če bi bili v mojem položaji! Mislite, da moramo vsi umreti, in da bode nekaj še prosili Boga milosti. Pustite me, pustite me! Gospod Bog mi nazaj pokaže pot.«

»Ne moremo.«

»Ne morete? Oh Bog! Zakaj ne morete? Kam me peljete? Zakaj...«

»Ne moremo; vse zaman. Ne bojte se! Nič žalega se vam ne zgodi. Bodite mirna, in nihče se vas ne dotakne!«

V skrbeh, utrujena in preplašena, ker vidi, da njene besede nič ne zaležejo, obrne se Lucia do onega, ki ima v rokah človeško osodo in lahko omeči trdosrčneže, kadar hoče. Stisne se kolikor mogoče v kot, pre-križa roke na prsih in natihoma moli, potem potegne iz žepa molek in začne moliti verno in zaupljivo kakor še nikdar v svojem živ-ljenji. Ko upa, da je dosegla usmiljenje, za katero je molila, jame zopet prositi, a zaman. Potem se zopet zgredi kakor mrtva, zopet se prebudi, zopet omedli. Več ne moremo opisovati teh prizorov, s tužnim pomilovanjem se bližamo koncu vožnje, ki je trajala več kot štiri ure; še nam bode preživeti žalostne ure. Prestavimo se v duhu na grad, kjer so pričakovali ubožico.

Neznanec pričakuje Lucijo nenavadno nemirno in nestrpno. Čudno! Človek, ki se je hladnokrvno igral z življenjem toliko ljudij, ki se ni brigal nikdar za boli, katere je provzročil; k večjemu se je razveseljevalo njegovo nečloveško hrepenjenje po mašče-vanju nad takimi stvarmi. Sedaj pa, ko se je lotil te neznane mu, uboge kmetske de-klice, polasti se ga mržnja, skoro bojazen. Uže dolgo gleda z okna gradu v sotesko doli v dolini. Namah opazi kočijo, ki se počasi premika. Ker so konji izprva skokoma dir-jali, utrudili so se in opešali kmalu. Čeprav se mu odondot kočija ni zdela večja nego voziček, s kakoršnim se igrajo otroci, spo-zna jo vendar takoj in srcé mu jame moč-neje biti.

Kaj bo? — misli si takoj. — Koliko preglavice mi dela! Jaz se je hitro znebim.

Že hoče poklicati hlapca, da bi ga poslal naproti kočiji z naročilom, naj se Nibbio obrne in deklino pelje k don Rodrigu. A velevalec, ne šine mu v glavo, namen se razkadi kot megla. Muči ga potreba, kaj za-povedati, ker mu je predolgočasno, čakati voza, ki se je polagoma premikal naprej kakor navlaš ali za kazen. Zato pokliče staro služkinjo.

Ta starka je bila rojena v gradu kot hči starega stražnika in je tu preživela vse svoje življenje. Kar je od mladih nog videla in slišala, navdahnilo ji je misel o grozni in velikanski moči svojih gospodov. Iz poukov in vzgledov je posnela kot prvo načelo, pokoriti se v vseh stvareh, ker so njeni gospodje svojo moč lahko obrnili v dobro ali slabo stran. Čut dolžnosti, ki je kot kal vsajen vsakemu človeku v srce, po-mešal se je v nji s čutili spoštovanja, strahu, suženjske ponižnosti; združila se je popol-noma z njimi. Ko je neznanec postal go-spodar in brezobzirno začel izkoriščati svojo moč, občutila je starka izprva neki gnjus; postala pa je še bolj pokorna in podložna. S časom se privadi na to, kar je videla in slišala sleharen dan; mogočna in nevkrót-ljiva volja tako visokega gospoda bila je za-njo kot izraz nepremeljive osode. Še kot deklica se je omožila s hišnim slugo, ki je kmalu potem pri nekem opasnem podvzetju pustil kosti na cesti, njo pa kot vdovo v gradu. Zato se je gospod kmalu maščeval in to ji je bilo v divje zadoščenje; ponosna je bila, da je imela tacega zaščitnika. Pozneje je le redko prišla izpod strehe gradu. Človeško življenje si je kmalu predstavljala le takó, kot je je videla v gradu. Ni imela sicer po-sebnega opravka, a vedno je imela opraviti sedaj s tem sedaj z onim izmej tacega krdela hlapcev. In baš to jo je jezilo. Sedaj je kr-pala cunje, pripravljala naglo kosilo za hlapca, ki se je vrnil domov z opravka, sedaj zopet je obvezovala rane. Njih ukazi, oči-tanja, hvale so bile vselej zabeljene z zabav-ljicami in psovkami. »Starka« so ji navadno rekli. Pridevki, katere je vsakdo pristavil, so se menjali po okolščinah in volji dotič-nega. Starko je to motilo v lenobi in jo spravljalo v jezo — imela je te dve glavni strasti. — Odgovarjala je na te poklone z besedami, v katerih bi hudič videl več svo-jega duha nego v besedah hlapcev.

»Ali vidiš to kočijo tam doli?« reče ji neznanec.

»Vidim«, odgovori starka, stegne svojo ostro brado in napenja svoje udrte oči, kakor bi jih hotela spraviti iz očesne jamice.

»Pripravi takoj nosilnico ter se pusti nesti do hude noči. Takoj, precej, da prideš tja še pred vozom, ki se tako počasi pre-mika. V tem vozu je... moralo bi biti... mlado deklè. Če je, reci v mojem imenu,

naj jo Nibbio posadi v nosilnico in takoj gori prinese. Ti sedeš v nosilnico k oni deklini. Ko ste gori, pelji jo v svojo sobo! Če te vpraša, kje je, čegav je grad, pazi se, da ne...

„O!“ reče starka.

„Daj ji poguma!“ nadaljuje neznanec.

„Kaj naj ji rečem?“

„Kaj naj ji rečeš? Osrči jo! Tako stara si že, pa še ne veš, kako se koga ohrabri! Ali te še nikdar ni bilo strah? Ali ti ni bilo še nikoli tesno pri srcu? Ali ne veš, kaj tedaj dobro de? Govori ji na srce, kar hočeš! Sicer pa... Idi!“

Ko starka odide, stopi neznanec k oknu, uprè oči v voz, ki je postal že večji. Potem pogleda na solnce, ki je baš zahajalo za goro, in pogleda na oblake, raztresene po nebu, ki postanejo namah rudeči kot ogenj. Neznanec zapre okno in hodi urno po sobi gori in doli, kakor bi se mu Bog ve kako mudilo.

Jedenindvajseto poglavje.

Starka teče zapovedovat v imenu onega, kateremu so se vsi namah pokorili v gradu. Nikomur namreč ni prišlo na um, da bi se kdo drznil, zlorabiti to ime. Starka res dospè do „hude noči“ nekoliko preje nego voz. Ko ga zagleda, skoči iz nosilnice in namigne kočijažu, naj ustavi, potem pa stopi k vratom. Nibbio pomoli glavo skozi; starka mu zašepeta na uho, kaj ji je zapovedal gospod.

Lucia se strese, ko se ustavi kočijaž in se zdrami iz svoje malomarnosti. Kri ji vre po glavi, odpre usta in oči ter gleda. Nibbio se umakne, starka pomoli svojo brado skozi okence in reče: „Le z mano, mlada deklica! Le z mano, revica! Le z mano! Jaz moram milo ravnati s tabo in ti dajati pogum.“

Uboga Lucia se osrči, ko sliši ženski glas, a samó za trenotek, ker precej postane zopet bojazljiva: „Kdo ste?“ pravi s tresočim glasom in osuplo gleda starko v obraz.

„Za mano, za mano, revica!“ ponavlja starka. Nibbio in druga dva posnemajo iz besed in izvanredno rahlega naglasa starke, kaj namerava gospod, ter z lepa skušajo pripraviti ubogo Lucio do pokorščine. A ona še vedno gleda ven. Če tudi ni imela dosti upanja na beg, ker je bila okolica neznana in divja, ter je imela varno stražo, vendar nehoté odpre usta, da bi zakričala. Ko pa Nibbio prime za robec, utihne; trese se, zvija se v tem, ko jo položijo v nosilnico. Za njo stopi vanjo starka. Nibbio reče dvema hlapcema, naj gresta zadaj, sam pa prvi začne iti v hrib, da bi hitro ustregel gospodu.

„Kdo ste?“ vpraša plašna Lucia neznano in grdo baburo. „Zakaj sedite pri meni? Kje sem? Kam me nesete?“

„On vam želi samo dobro“, odgovori starka, „gremo k velikemu... Srečni oni, katerim dobro želi! Dobro za te! Ne boj se, bodi vesela! Zapovedal mi je, naj ti dam pogum. Ali mu porečeš, da sem ti res dajala pogum?“

„Kdo? Zakaj? Kaj hoče od mene? Jaz nisem njegova. Povejte mi, kje sem. Povejte tem, da naj me pusté ali nesó v kako cerkev! Oh! vi kot ženska, v imenu Marije Device...“

To sveto in sladko ime je starka spoštljivo izgovarjala, ko je bila še mlada deklica,

potem pa je ni izgovorila, celo ne slišala dolgo časa; radi tega to ime zelo čudno, svečano upliva na nesrečno starko, kakor svit luči na starca, ki je že od mladih nog slep.

Mej tem stoji neznanec pri grajskih vratih in gleda nizdoli. Nosilnica se počasi premika kakor preje voz, pred njo pa teče Nibbio, vedno bolj se oddaljuječ. Ko pride na vrh, namigne mu gospod in stopi z njim v svojo sobo v gradu.

„Dobro?“ pravi in se ustavi.

„Vse do pičice“, odgovori Nibbio in se pokloni. „Znamenje in dekle o pravem času, nihče blizu, le krič, nikdo ne pride, kočijaž uren, konji čili, nikdo na cesti, a...“

„Kaj?“

„A... Raji bi videl, da bi se mi zapovedalo, ustreliti jo, ne pa govoriti z njo in jo gledati.“ (Dalje prih.)

Umrli so:

18. avgusta. Helena Ravnihar, prodajalka tobaka, 79 let, Dunajska cesta 19, ostarelost. — Ignacij Krek, trgov. poslovođa, 25 let, Sv. Petra nasip 67, se je ustrelil. — Marija Sušteršič, strojevodje hči, 4½ meseca, Kladezne ulice 18, črevesni katar. — Frančiška Rakovec, orožniškega stražmojštra hči, 8 let, Poljanska cesta št. 60, jetika. — Ferdo Bilina, trgovec, 82 let, ostarelost.

V hiralnici:

16. avgusta. Marija Karič, gostija, 60 let, epilepsia. 17. avgusta. Ana Mrevlje, kunica žena, 71 let, ostarelost.

V bolnišnici:

16. avgusta. Marija Remc, branjevka, 69 let, srčna biba. — Franc Kristan, premogar, 29 let, stenosis intest. tuberculosis. — Josip Remc, hlapec, 70 let, plućnica.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m. srednji zračni tlak 736,0 mm.

Št.	Čas opazovanja	Stanje barometra + mm.	Temperatura po Celziju	Vetovi	Nebo	Podoba v 34 urah + mm.
20.	9. ura	734,2	18,2	sl. svzh.	del. oblak.	
21.	7. jutri	734,0	15,0	sl. svzh.	megla	0,0
22.	2. popol.	732,9	24,2	sr. jzh.	del. oblak.	

Srednja včerajšnja temperatura 18,9 normale: 18,4°.

Molitve

za svojega nesrečnega brata prosí vse znance

741 1-1 **dr. Iv. Ev. Krek.**

739 1-1

V svojem in v imenu sorodnikov javim prijateljem in znancem tužno vest, da je iskreno ljubljeni moj brat gospod

Stanko Lukan

c. i. kr. nadporočnik 13. topničarskega polka v Zagrebu

danes ob 7. uri jutraj preminol.

Pogrè bode v sredo 22. t. m. iz garnizijske bolnice na pokopališče Sv. Krištofa.

V Ljubljani 21. avgusta 1900.

Friderik Lukan.

Mesto vsakega posebnega naznanila.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 101 razvinkuliranje oblagacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I. Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dne 21. avgusta.	
Skupni državni dolg v notah	97-60
Skupni državni dolg v srebru	97-20
Avstrijska zlata renta 4%	116-65
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	97-75
Ogerska zlata renta 4%	115-20
Ogerska krona renta 4%, 200	90-50
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1708-02
Kreditne delnice, 160 gld.	663-50
London vista	242-15
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-22

Dne 20. avgusta.	
20 mark	23-62
20 frankov (napoleonor)	19-30
Italijanski bankovci	90-40
C. kr. cekini	11-40
3-2% državne srečke l. 1853, 250 gld.	171-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160-—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	193-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-50
Tisne srečke 4%, 100 gld.	139-—
Dunavske vravnave srečke 5%	250-50

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	106-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-20
Priporitne obveznice državne železnice	419-—
južne železnice 3%	320-50
južne železnice 5%	119-75
dolenjskih železnic 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 gld.	384-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	340-—
Avstrijske rubežne križa srečke, 10 gld.	42-50
Ogerskega	5
20-70	
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12-60
Rudolfove srečke, 10 gld.	63-—

Salmove srečke, 40 gld.	170-—
St. Genois srečke, 40 gld.	192-—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
Ljubljanske srečke	46-50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	276-50
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6140-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	785-—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	110-—
Splošna avstrijska stavbinska družba	152-—
Montanska družba avstr. plan.	450-50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld	446-—
Papirnih rubljev 100	255-—

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
I. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.

Poslano.

740 1-1

Ker »Slovenski Narod« v št. 186 t. l. vže drugič omenja župnišča v Kropi, hočemo mu vendar odgovoriti in sicer:

1. Župnišče v Kropi je bilo slabo, leseno, kakoršnjega ni več na Kranjskem. Konkurenčna obravnava (postavna pot) 4. septembra 1894. l. je spoznala staro župnišče kot popolnoma nesposobno za stanovanje.
2. Župljani smo se že 30 let preje posvetovali, kako bi župnišče zidali. Toraj ni kar naenkrat nastala ta misel v glavi sedanjega župnika.
3. Sedanji župnik je za vso stavbo prevzel več kakor polovico stroškov. Je torej Kroparje, ki bi morali sami župnišče zidati, bolj varoval stroškov, kakor vsaki dopisnik v »Narodu«. Mi smo gosp. župniku hvaležni za njegov trud.

Županstvo v Kropi,
dné 20. avgusta 1900.

L. Hafner,
župan.

Učenec

sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom na deželi.

Kjé pové iz prijaznosti g. **Jos. Petrič,**
trgovec s papirjem v Ljubljani. 738 3-1

A. 206/00
29

Razglas.

732 3-2

Na predlog dedinje »Župnijske cerkve v Kranji« prične se **dné 3. septembra 1900** ob 8. uri dopoldne v župnišču v Kranju

prostovoljna javna dražba

v zapuščino prečast. gosp. **Antona Mežnarca**, bivšega dekana v Kranji, spadajočih premičnin: **sobne, kuhinjske in kletske oprave, gospodarskega orodja, vina, lesa, krme, vozov, obleke, perila, precijoz, servisa** itd., in se bodo klicale te reči po inventarni vrednosti ter se bodo, če ne višje, oddale tudi pod to vrednostjo, toda le proti takojšnjemu plačilu v roke sodnega komisarja in takojšnji odstranitvi, tistim, ki bodo največ ponudili.

Prodaja trajala bode slučajno tudi prihodnje dni, dokler se vse ne prodá, vselej od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne v župnišču v Kranju.

C. kr. okrajno sodišče v Kranji, oddelek II.,
dné 10. avgusta 1900.

Št. 9960.

Razpis.

735 2-1

Na **kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu** z dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih

sedem deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1900/1901, katero se prične **3. novembra 1900. l.**

Pravico do teh ustanov imajo **sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov**, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo **brezplačno** hrano, stanovanje in pouk v šoli; obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo se sprejemajo tudi:

1. **plačujoči učenci**, kateri plačujejo po 30 kr. = 60 h na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gld. = 40 K šolnine na leto in
 2. **eksternisti**, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.
- Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr. = 1 K, se imajo

do 16. septembra 1900

izročiti vodstvu »Kranjske kmetijske šole« na Grmu pri Novem mestu.

Prošnja je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Vsak učenec se mora podvreči vzprejemnemu izpitu, ki se razteza na slovenski jezik in priprosto računstvo, in od uspeha tega izpita je odvisno, ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.

Prošnja za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdržavanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le **dve leti vojaške prezentne službe.**

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dné 16. avgusta 1900.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benesavi, Iglavi, Moravski Ostravi.